

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

2^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 15 Μαρτίου 2022 με την εξής σύνθεση: Αικατερίνη Ζερβού, Πρόεδρος, Βικτωρία Πισμίρη – Εισηγήτρια και Χρήστος Σώκος, Μέλη.

Για να εξετάσει α) την από 05.02.2022 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΑΕΠΠ 205/07.02.2022 Προδικαστική Προσφυγή (εφεξής η «πρώτη προσφυγή») της εταιρίας με την επωνυμία «...» (εφεξής η «πρώτη προσφεύγουσα»), που εδρεύει στ.. ..., οδός ..., αρ. ..., όπως νόμιμα εκπροσωπείται και β) την από 07.02.2022 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΑΕΠΠ 223/08.02.2022 Προδικαστική Προσφυγή (εφεξής η «δεύτερη προσφυγή») της εταιρίας με την επωνυμία ..., με διακριτικό τίτλο «...» (εφεξής η «δεύτερη προσφεύγουσα»), που εδρεύει στη ..., οδός ..., αρ. ..., όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Κατά της ... (εφεξής ο «αναθέτων φορέας»), όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Κατά της εταιρίας με την επωνυμία «...», που εδρεύει στ.. ..., οδός ..., αρ. ..., όπως νόμιμα εκπροσωπείται, που άσκησε παρέμβαση στο πλαίσιο της δεύτερης προσφυγής.

Με την πρώτη προσφυγή η πρώτη προσφεύγουσα αιτείται να ακυρωθεί άλλως εξαφανιστεί η υπ' αρ. 4/2022 απόφαση του Δ.Σ. του αναθέτοντος φορέα (εφεξής η «προσβαλλομένη») και το υπ' αρ. πρωτ. 1612/22-12-2021 πρακτικό της Επιτροπής Διενέργειας του Διαγωνισμού, για το έργο: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗΣ ..., αμφότερα ως προς την αποδοχή της προσφοράς του οικονομικού φορέα «...» ως οικονομικά τεκμηριωμένη, κάθε συναφής πράξη ή παράλειψη και να επιστραφεί το ποσό του καταβληθέντος παραβόλου.

Με τη δεύτερη προσφυγή η δεύτερη προσφεύγουσα αιτείται να γίνει δεκτή η προσφυγή της, να ακυρωθεί η προσβαλλομένη με την οποία εγκρίθηκε το με αριθ. 1612/2022 Πρακτικό της Επιτροπής, κατά το μέρος που αφορά στην

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

αποδοχή της προσφοράς των εταιριών «...» και της πρώτης προσφεύγουσας, καθώς και στην κατάταξή τους πρώτης και δεύτερης, αντιστοίχως, σε σειρά μειοδοσίας, και ως εκ τούτου στην ανάδειξη της πρώτης ως προσωρινής αναδόχου του δημοπρατούμενου έργου, να ακυρωθεί κάθε άλλη συναφής, με τις ανωτέρω, πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής, προγενέστερη ή μεταγενέστερη αυτών, ακόμα κι αν δεν αναφέρεται ρητώς στην παρούσα, να διαταχθεί η επιστροφή του καταβληθέντος παραβόλου και να κληθεί να αναπτύξει και προφορικά τους ισχυρισμούς ενώπιον της ΑΕΠΠ.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της πρώτης κρινόμενης προσφυγής, έχει καταβληθεί το παράβολο, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του π.δ. 39/2017, ποσού 688,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ... και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΟ»), το οποίο και υπολογίζεται με βάση την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης χωρίς ΦΠΑ ποσού 137.500,00€ και για την άσκηση της δεύτερης κρινόμενης προσφυγής, έχει καταβληθεί το παράβολο, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του π.δ. 39/2017, ποσού 688,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ... και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΟ»), το οποίο και υπολογίζεται με βάση την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης χωρίς ΦΠΑ ποσού 137.500,00€.

2. Επειδή, η προσβαλλομένη εκδόθηκε στο πλαίσιο της υπ' αρ. ... Διακήρυξης του αναθέτοντος φορέα με την οποία προκηρύχθηκε ανοικτή διαδικασία για την επιλογή αναδόχου κατασκευής του έργου «Ενίσχυση Υδροδότησης ...» εκτιμώμενης αξίας 137.500 ευρώ χωρίς ΦΠΑ και κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής (χαμηλότερη τιμή). Η ως άνω διακήρυξη αναρτήθηκε στο Κεντρικό

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) στις 30.11.2021, έλαβε ΑΔΑΜ ..., και στο ΕΣΗΔΗΣ, που έλαβε συστημικό α/α ...

3. Επειδή, ο διαγωνισμός, ενόψει του αντικειμένου του, της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, χωρίς ΦΠΑ, της νομικής φύσης και της δραστηριότητας που η ... ασκεί ως αναθέτων φορέας και του χρόνου εκκίνησης της διαγωνιστικής διαδικασίας, υπάγεται στις διατάξεις του Ν. 4412/2016, η κρινόμενη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV του νόμου αυτού, η δε ΑΕΠΠ, ενώπιον της οποίας ασκούνται οι προσφυγές είναι αρμόδια για την εξέτασή τους.

4. Επειδή η υπό εξέταση πρώτη προδικαστική προσφυγή: α) έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα, καθόσον κατατέθηκε στις 05.02.2022 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, η δε προσβαλλομένη κοινοποιήθηκε δια μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ στις 28.01.2022, β) ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ. 39/2017 και γ) κοινοποιήθηκε στην ΑΕΠΠ από την προσφεύγουσα αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Ασκείται δε μετ' εννόμου συμφέροντος διότι η πρώτη προσφεύγουσα, ως δεύτερη στη σειρά μειοδοσίας, βάλλει κατά της «...», αναδειχθείσας ως προσωρινής αναδόχου, δυνάμει της προσβαλλομένης, προκειμένου να κατακυρωθεί σ' εκείνη ο Διαγωνισμός.

5. Επειδή στις 07.02.2022 ο αναθέτων φορέας προέβη σε κοινοποίηση της υπό εξέταση πρώτης προσφυγής, δια μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ προς τους ενδιαφερομένους, σύμφωνα με το άρ. 365, παρ. 1, σημ. α' του Ν. 4412/2016 και το άρ. 9, παρ. 1, σημ. α' του π.δ. 39/2017.

6. Επειδή, με την υπ' αρ. 250/2022 Πράξη της Προέδρου του 2^{ου} Κλιμακίου ορίσθηκε Εισηγητής και ημερομηνία συζήτησης, κλήθηκε δε ο αναθέτων φορέας να υποβάλει τις απόψεις του επί της υπό εξέταση προσφυγής και επί του αιτήματος χορήγησης αναστολής- προσωρινών μέτρων.

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

7. Επειδή στις 14.02.2022 εκδόθηκε η υπ' αρ. Α113,114/2022 απόφαση της ΑΕΠΠ με την οποία απερρίφθη το αίτημα αναστολής-χορήγησης προσωρινών μέτρων της πρώτης προσφεύγουσας.

8. Επειδή ο αναθέτων φορέας στις 18.02.2022 κοινοποίησε δια μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ τις υπ' αρ. πρωτ. 335/18.02.2022 απόψεις του επί των δύο κρινόμενων προσφυγών.

9. Επειδή η υπό εξέταση δεύτερη προδικαστική προσφυγή: α) έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα, καθόσον κατατέθηκε στις 07.02.2022, η δε προσβαλλομένη κοινοποιήθηκε, δια μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ στις 28.01.2022, β) ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ. 39/2017 και γ) κοινοποιήθηκε στην ΑΕΠΠ από την προσφεύγουσα αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Μετ' εννόμου συμφέροντος ασκείται προδικαστική προσφυγή από τη δεύτερη προσφεύγουσα, καταταγείσα τρίτη στη σειρά μειοδοσίας, κατά της προσφοράς της αναδειχθείσας προσωρινής αναδόχου «...» και της πρώτης προσφεύγουσας, δεύτερης σε σειρά μειοδοσίας.

10. Επειδή στις 08.02.2022 ο αναθέτων φορέας προέβη σε κοινοποίηση της υπό εξέταση δεύτερης προσφυγής, δια μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ προς τους ενδιαφερόμενους, σύμφωνα με το άρ. 365, παρ. 1, σημ. α' του Ν. 4412/2016 και το άρ. 9, παρ. 1, σημ. α' του π.δ. 39/2017.

11. Επειδή, με την υπ' αρ. 272/2022 Πράξη της Προέδρου του 2^{ου} Κλιμακίου ορίσθηκε Εισηγητής και ημερομηνία συζήτησης, κλήθηκε δε η αναθέτουσα αρχή να υποβάλει τις απόψεις της επί της υπό εξέταση προσφυγής και επί του αιτήματος χορήγησης αναστολής- προσωρινών μέτρων.

12. Επειδή στις 14.02.2022 εκδόθηκε η υπ' αρ. Α113,114/2022 απόφαση της ΑΕΠΠ με την οποία απερρίφθη το αίτημα αναστολής-χορήγησης προσωρινών μέτρων της δεύτερης προσφεύγουσας.

13. Επειδή στις 15.02.2022 η πρώτη προσφεύγουσα δια μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ άσκησε παρέμβαση στο

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

πλαίσιο της δεύτερης προσφυγής εντός της οριζομένης στα άρ. 362, παρ. 3 Ν. 4412/2016 και 7 του π.δ. 39/2017 αποκλειστικής δεκαήμερης προθεσμίας από την κοινοποίηση σε αυτής της προσφυγής, δια μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ από τον αναθέτοντα φορέα, με έννομο συμφέρον, ως καταταγείσα δεύτερη στη σειρά μειοδοσίας, κατά της προσφοράς της οποίας η δεύτερη προσφεύγουσα στρέφεται. Την ως άνω παρέμβαση ο αναθέτων φορέας κοινοποίησε στις 16.02.2022 μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ προς τους ενδιαφερόμενους. Με την παρέμβασή της αιτείται να γίνει δεκτή αυτή και να απορριφθεί η δεύτερη προδικαστική προσφυγή.

14. Επειδή ο αναθέτων φορέας στις 18.02.2022 κοινοποίησε δια μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ τις υπ' αρ. πρωτ. 335/18.02.2022 απόψεις του επί των δύο κρινόμενων προσφυγών.

15. Επειδή με την προσβαλλομένη με θέμα «Έγκριση 1^{ου} Πρακτικού Διαγωνισμού «Ενίσχυση υδροδότησης ...» και ανάδειξη προσωρινού μειοδότη», το Διοικητικό Συμβούλιο του αναθέτοντος φορέα αποφάσισε ομόφωνα την έγκριση του υπ' αρ. 1612/22.12.20221 πρακτικού του διαγωνισμού και την ανακήρυξη ως προσωρινού αναδόχου του έργου «Ενίσχυση υδροδότησης ...» την «....», που προσέφερε μέση έκπτωση 51,10% επί του προϋπολογισμού της μελέτης, έναντι συνολικού αντιτίμου 67.232,51€ πλέον ΦΠΑ. Σύμφωνα με το ως άνω πρακτικό, υποβλήθηκαν οι κάτωθι αποδεκτές προσφορές:

A/A	Επωνυμία Προσφέροντα	Μέσο Ποσοστό έκπτωσης
1		51,10%
2		47.02%
3		42.30%
4		25.00%
5		7.00%
6		5.00%
7		0.46%

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

16. Επειδή με τον πρώτο λόγο της πρώτης προσφυγής η πρώτη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι εσφαλμένα στο αιτιολογικό της η προσβαλλόμενη δέχθηκε την εισήγηση του πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού και θεώρησε ότι η αιτιολόγηση της προσφοράς του οικονομικού φορέα «...» τεκμηρίωσε επαρκώς τα οικονομικά μεγέθη αυτής, καθώς παρουσιάζει τα σφάλματα υποκοστολόγησης αλλά και μη τεκμηρίωσης κοστολόγησης οικονομικών μεγεθών στο έμμεσο κόστος του έργου. Ισχυρίζεται ότι για την κοστολόγηση του έμμεσου κόστους του έργου ο οικονομικός φορέας δεν παρουσιάζει στοιχεία με τα πραγματικά στοιχεία κόστους κάθε κονδυλίου αλλά χρησιμοποιεί την εγκύκλιο 9/25-4-2017 του ΥΠΕΧΩΔΕ, όμως καθόσον αποφάσισε να τεκμηριώσει το έμμεσο κόστος του έργου με την προσέγγιση των οικονομικών μεγεθών που προβλέπονται στην εγκύκλιο 9 θα έπρεπε να υπολογίσει το κόστος με τους συντελεστές κόστους που προτείνει η εγκύκλιος και καθώς δεν επικαλείται κάποιες ιδιαίτερες ευνοϊκές συνθήκες για την μείωση των δαπανών του έμμεσου κόστους δεν επιτρέπεται να τους μειώσει κατά το δοκούν προκειμένου να υποκοστολογήσει το κόστος του έργου και έτσι να φανεί πλασματικά ότι τάχα τεκμηριώνονται τα οικονομικά μεγέθη της προσφοράς του. Η πρώτη προσφεύγουσα αναφέρει ειδικώς τις υποκοστολογηθείσες δαπάνες και υποστηρίζει ότι η υποκοστολόγηση των κονδυλίων του έμμεσου κόστους της αιτιολόγησης έγινε αυθαίρετα χωρίς να γίνει επίκληση κανενός ιδιαίτερου λόγου, η ιδιαίτερης ευνοϊκής συνθήκης του οικονομικού φορέα για την μείωση του κόστους των κονδυλίων αυτών αλλά και δεν παρουσιάστηκε κανένα πραγματικό στοιχείο κόστους που να δικαιολογεί την απόκλιση προς τα κάτω του κόστους από το κόστος που προβλέπεται στην εγκύκλιο 9 του ΥΠΕΧΩΔΕ την οποία ο ίδιος ο οικονομικός φορέας επέλεξε να ακολουθήσει, το δε αναφερόμενο στην πρώτη προσφυγή ποσό των 4.899,82€ υποκοστολόγησης αν προστεθεί στο συνολικό κόστος της αιτιολόγησης της προσφοράς την καθιστά ζημιογόνα καθώς προκύπτει ζημία ποσού: 3.504,98€ (μικτό κέρδος) – 4.899,82€ = -1.394,84€, συνεπώς υποστηρίζει ότι η προσφορά καθίσταται τελικά ασυνήθιστα χαμηλή και έπρεπε να απορριφθεί στην προσβαλλόμενη απόφαση.

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

17. Με τον δεύτερο λόγο της πρώτης προσφυγής, η πρώτη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η προσβαλλομένη εσφαλμένα στο αιτιολογικό της δέχθηκε την εισήγηση του πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού και θεώρησε ότι η αιτιολόγηση της προσφοράς του οικονομικού φορέα «...» τεκμηρίωσε επαρκώς τα οικονομικά μεγέθη αυτής, καθώς παρουσιάζει τα σφάλματα υποκοστολόγησης αλλά και μη τεκμηρίωσης κοστολόγησης οικονομικών μεγεθών στο άμεσο κόστος του έργου. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι στην αιτιολόγηση του άμεσου κόστους του έργου δηλώνονται προσφορές από τρεις τρίτους οικονομικούς φορείς, οι οποίες αφορούν την κατασκευή εξ ολοκλήρου των εργασιών των άρθρων του προϋπολογισμού ΑΤ.1, ΑΤ.2, ΑΤ.3, ΑΤ.6, ΑΤ.7, ΑΤ.12, ΑΤ.13, ΑΤ.14. Δηλαδή ο οικονομικός φορέας «...» χρησιμοποιεί οικονομικές προσφορές άλλων, τρίτων οικονομικών φορέων, όπου βάσει των προσφορών αυτών φαίνεται ότι αυτοί οι τρίτοι οικονομικοί φορείς θα κατασκευάσουν ολόκληρο το φυσικό αντικείμενο των εργασιών των παραπάνω άρθρων του προϋπολογισμού του έργου και όπως σαφώς προκύπτει χωρίς ο προσωρινός μειοδότης του έργου «...» να χρησιμοποιήσει στην κατασκευή του έργου ούτε ένα ιδιόκτητο μηχάνημα ή όχημα αλλά και ούτε έναν δικό του τεχνίτη εργαζόμενο, ο δε προϋπολογισμός των εργασιών αυτών είναι 41.491,50€ στο σύνολο των 101.326,45€ του συνολικού προϋπολογισμού του έργου, δηλαδή το ποσοστό των εργασιών που θα κατασκευάσουν αποκλειστικά οι τρίτοι οικονομικοί φορείς είναι 41%. Ακόμη, η πρώτη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι για τις εργασίες των άρθρων ΑΤ.8, ΑΤ.9, ΑΤ.10 και ΑΤ. 11 που αφορούν τις εργασίες προσέγγισης των σωλήνων στο μέτωπο καθημερινής εργασίας κοντά στο σκάμμα, συγκόλληση των σωλήνων και των ειδικών τεμαχίων, καταβίβασμός των σωλήνων στο σκάμμα και αλφάδιασμα αυτών, τοποθέτηση πλέγματος επισήμανσης κλπ δηλώνεται στην 2η σελίδα του εγγράφου της αιτιολόγησης «ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΜΕΣΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΡΓΟΥ» στην παράγραφο «Δαπάνη τοποθέτησης σωλήνων ύδρευσης» ότι θα εκτελεστούν από το συνεργείο χωματουργικών εργασιών του ... με την προσθήκη μόνο ενός εργάτη «ο οποίος θα βοηθάει στην τοποθέτηση των σωλήνων....κτλ.», δηλαδή η πρώτη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ο ως άνω οικονομικός φορέας θα συνεισφέρει στην εκτέλεση των εργασιών του έργου με την τοποθέτηση ενός εργάτη, ότι το

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

σύνολο των εργασιών του έργου θα εκτελεστεί από τρίτους φορείς, ότι προκύπτει πως θα στηριχθεί στις ικανότητες- πόρους τρίτων οικονομικών φορέων, οπότε έπρεπε να προβεί σε σχετική δήλωση στο ΕΕΕΣ και ότι για την αιτιολόγηση του άμεσου κόστους του συνόλου των εργασιών του έργου ο προσωρινός μειοδότης χρησιμοποιεί και στηρίζεται σε προσφορές τρίτων οικονομικών φορέων οι οποίες και δεν αναλύονται κοστολογικά πως προκύπτει το κόστος τους σε σχέση με την απόδοση της εργασίας, το κόστος των υλικών μηχανημάτων και φορτηγών, το κόστος του προσωπικού του τρίτου οικονομικού φορέα που απαιτείται, το τυχόν κόστος των μικροϋλικών που απαιτούνται με βάση όσα χρειάζονται για την κατασκευή της εργασίας. Η πρώτη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι τα ειδικώς αναφερόμενα στην προσφυγή της είναι επί ποινή αποκλεισμού καθώς αφορούν βασικά κριτήρια Καταλληλότητας – Τεχνικής Ικανότητας και τεκμηρίωσης της προσφοράς ως μη ασυνήθιστα χαμηλής και δεν μπορούν να τύχουν συμπληρώσεως/διευκρινίσεως, στο πλαίσιο του άρθρου 102 του ν. 4412/2016, ως τροποποιήθηκε με το άρθρο 42 του ν. 4782/2021, διότι, εν προκειμένω τούτο θα συνιστούσε ανεπίτρεπτη τροποποίηση της ήδη υποβληθείσας προσφοράς.

18. Επειδή, με τον πρώτο λόγο της δεύτερης προσφυγής, η δεύτερη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι μη νομίμως έγινε αποδεκτή η προσφορά της «.....» λόγω παραλείψεως δήλωσης στο ΕΕΕΣ των υπεργολάβων της και παραλείψεως υποβολής εντός του φακέλου προσφοράς της ξεχωριστών ΕΕΕΣ για αυτούς. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι ενώ η ως άνω εταιρία δήλωσε ρητώς στην αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της ότι θα αναθέσει την εκτέλεση συγκεκριμένων εργασιών της δημοπρατούμενης σύμβασης σε υπεργολάβους, κατά ευθεία παράβαση των όρων της διακήρυξης, κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς της, δεν δήλωσε ότι προτίθεται να κάνει χρήση κανενός εξ' αυτών και απάντησε αρνητικά στο σχετικό πεδίο του ΕΕΕΣ, ούτε υπέβαλε ξεχωριστά ΕΕΕΣ γι' αυτούς. Επίσης, ισχυρίζεται ότι με την υποβληθείσα αιτιολόγηση της προσφοράς της, η «.....» ουδόλως εξήγησε κατά τρόπο ικανοποιητικό την ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά της, ούτε τεκμηριώνει με κάποια ανάλυση πως προκύπτει το κόστος που αναφέρουν οι υποβληθείσες προσφορές των υπεργολάβων της, τόσο των υλικών αλλά και

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

της εργασίας κι επομένως δεν είναι δυνατή για όλες αυτές τις εργασίες η αξιολόγηση της δαπάνης τους.

19. Επειδή, με τον δεύτερο λόγο της δεύτερης προσφυγής, η δεύτερη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η «...» παρείχε ελλιπή αιτιολόγηση της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς της και ότι επικαλείται την υπ' αρ. 9/2017 εγκύκλιο αλλά χρησιμοποιεί για τον υπολογισμό της προσφοράς της αυθαίρετους συντελεστές που ουδόλως προκύπτουν από αυτήν, αναφέροντας ότι προκύπτει κοστολογικό σφάλμα και διαφορά στον υπολογισμό της δαπάνης του έμμεσου κόστους ποσού 4.701,55€, επομένως, μη νομίμως έγινε δεκτή η αιτιολόγηση της προσφοράς της. Με το υπόμνημά της αναφέρει ότι μη νομίμως ο αναθέτων φορέας δεν έκανε δεκτό αυτό τον λόγο της προσφυγής διότι ναι μεν δεν υπάρχει υποχρεωτικότητα εφαρμογής της εγκυκλίου, ωστόσο εφόσον την επικαλείται, απαιτείται να την εφαρμόσει χωρίς παρεκκλίσεις.

20. Επειδή με τον τρίτο λόγο της δεύτερης προσφυγής η δεύτερη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά της «...» οφείλεται σε μη συμμόρφωση με τις διατάξεις της εργατικής και κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας, κι επομένως κατά την παρ. 3 του άρθρου 88 του ν. 4412/2016 είναι απορριπτέα και ότι, σε κάθε περίπτωση, η προσκομισθείσα αιτιολόγηση της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς παρουσιάζει ουσιώδεις πλημμέλειες και σφάλματα και μη νομίμως κρίθηκε ικανοποιητική από τον αναθέτοντα φορέα, καθόσον παρουσιάζει ζημία. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι η «...» παρέλειψε, κατά παράβαση της εργατικής και κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας να συμπεριλάβει τον Συντελεστή Εργατικής Δαπάνης (ΣΕΔ) στην Προσφορά της και άρα η αιτιολόγησή της μη νομίμως έγινε δεκτή από την Υπηρεσία, η οποία κατά δέσμια αρμοδιότητα όφειλε να την αποκλείσει από το διαγωνισμό, ήτοι παρέλειψε να συμπεριλάβει στην προσφορά της το κόστος της προπληρωμής για τα Δημόσια Έργα του προκαθορισμένου από το ΕΦΚΑ ποσοστού Εργατικής Δαπάνης, και άρα η ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά της οφείλεται στη μη συμμόρφωσή της με την εργατική και κοινωνικοασφαλιστική νομοθεσία.

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

21. Επειδή, με τον τέταρτο λόγο της δεύτερης προσφυγής, η δεύτερη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά της εταιρείας ..., οφείλεται σε μη υπολογισμό του κόστους διαχείρισης των πλεοναζόντων προϊόντων εκσκαφών. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι δεν γίνεται καμία αναφορά στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τους ειδικούς όρους του τιμολογίου της μελέτης: *«Το κόστος υποδοχής σε αποδεκτούς χώρους των αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ), όπως αυτά καθορίζονται στην Κ.Υ.Α 36259/1757/Ε103/2010 (ΦΕΚ 1312Β/2010) και εξειδικεύονται με την εγκύκλιο αρ. πρωτ. Οικ. 4834/25-1-2013 του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, δεν περιλαμβάνονται στις τιμές του παρόντος τιμολογίου. Ως κόστος υποδοχής σε αποδεκτούς χώρους νοείται το κόστος χρήσης του συγκεκριμένου χώρου από την παράδοση των υλικών και την επέκεινα διαχείρισή τους»*, σε συνδυασμό με το ότι δεν περιλαμβάνεται ως ιδιαίτερη αποζημίωση διαχείρισης και τέλους υποδοχής προϊόντων εκσκαφών στο τιμολόγιο και στο προϋπολογισμό του έργου, ενώ παράλληλα στα άρθρα τιμολογίου ΑΤ1 και ΑΤ2 γίνεται μνεία για μεταφορά προϊόντων εκσκαφής σε οποιαδήποτε απόσταση, ρητώς καταδεικνύει τη βούληση της αναθέτουσας αρχής, για την ορθή περιβαλλοντική διαχείριση των προϊόντων εκσκαφής, χωρίς να την αποζημιώνει ιδιαίτερω, επομένως υποστηρίζει ότι τα οικονομικά δεδομένα που παραθέτει η ως άνω εταιρία στην προσφορά της είναι ελλιπή και δεν τεκμηριώνουν τον τρόπο διαχείρισης των υλικών αυτών και πρέπει να απορριφθεί γιατί δεν αποδεικνύει ότι δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή.

22. Επειδή, με τον πέμπτο λόγο της δεύτερης προσφυγής που αφορά στην προσφορά της πρώτης προσφεύγουσας, η δεύτερη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η αποδοχή της προσφοράς της είναι μη νόμιμη διότι εμπίπτει στον λόγο αποκλεισμού του άρθρου 22.Α.3 γ' περί συμμετοχής σε συμφωνίες στρέβλωσης του ανταγωνισμού και του άρθρου 22.Α.3. ζ' περί ανακριβούς δηλώσεως των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας λόγου αποκλεισμού, λόγω παράλειψης δηλώσεως στο ΕΕΕΣ των επανορθωτικών μέτρων προς αποκατάσταση της αξιοπιστίας της λόγω συμμετοχής της σε συμφωνίες στρέβλωσης του ανταγωνισμού. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι η πρώτη προσφεύγουσα δήλωσε στο ΕΕΕΣ της και στο ερώτημα *«Έχει συνάψει ο οικονομικός φορέας συμφωνίες με άλλους*

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

οικονομικούς φορείς με σκοπό τη στρέβλωση του ανταγωνισμού;» την απάντηση «Ναι» και στο επόμενο πεδίο «Παρακαλώ αναφέρετε λεπτομερείς πληροφορίες» δήλωσε τα εξής : «Έχει εκδοθεί η υπ' αριθ. 644/2017 απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η οποία επιβάλλει μόνο χρηματικό πρόστιμο στην εταιρεία, το οποίο έχει πληρωθεί εξ ολοκλήρου. Η Απόφαση δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ (Αρ. Φύλλου 2384/14.07.2017). Έχει περάσει τριετία, οπότε σύμφωνα με το άρθρο 22.Α.4 της διακήρυξης η ποινή έχει παρέλθει» και ότι αναφορικά με τα ζητούμενα επανορθωτικά μέτρα, η πρώτη προσφεύγουσα δήλωσε στο ερώτημα : «Σε περίπτωση καταδίκης, ο οικονομικός φορέας έχει λάβει μέτρα που αποδεικνύουν την αξιοπιστία του παρά την ύπαρξη σχετικού λόγου αποκλεισμού (αυτοκάθαρση);» την απάντηση «Ναι» και στο επόμενο πεδίο, όπου ζητείται να περιγράψουν τα μέτρα αυτά δήλωσε τα εξής : «Κατά τη διάρκεια της τριετίας από την δημοσίευση της απόφασης, είχαν ληφθεί όλα τα απαραίτητα επανορθωτικά μέτρα. Τα επανορθωτικά μέτρα ελέγχθηκαν και κρίθηκαν επαρκή με βάση την υπ' αριθμ. πρωτ. ... Απόφαση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ΑΔΑ: ..., μετά την από 20/01/2021 / Συνεδρίαση 33η / Πράξη 33Γ Γνωμοδότηση της Γνωμοδοτικής Επιτροπής της παραγράφου 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016.». Δηλαδή, η δεύτερη προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι στο πεδίο όπου ζητείται η περιγραφή των μέτρων προς αποκατάσταση της αξιοπιστίας της, δεν αναφέρθηκε αναλυτικά στα επανορθωτικά μέτρα που έχει λάβει, περιγράφοντας αυτά, όπως σαφώς ζητείται, παρά μόνον, επικαλέστηκε ότι τα σχετικά μέτρα ελήφθησαν κατά την διάρκεια της τριετίας από την δημοσίευση της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 2384/14.07.2017) και ότι αυτά έχουν κριθεί επαρκή από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως εκ της ιδιότητάς του ως αναθέτουσας αρχής στο πλαίσιο έτερου του παρόντος διαγωνισμού και ότι δεν σημαίνει ότι κατόπιν παρόδου της τριετίας ο διαγωνιζόμενος οικονομικός φορέας παύει να φέρει την εκ του νόμου υποχρέωση να αποδεικνύει την αξιοπιστία του, παρά τη συμμετοχή του στις σχετικές συμφωνίες, επικαλούμενος αναλυτικά όλα τα επανορθωτικά μέτρα που έχει λάβει για την αποκατάσταση της αξιοπιστίας του, δηλαδή η πάροδος της τριετίας από την έκδοση της πράξης που βεβαιώνει το γεγονός συμμετοχής του διαγωνιζόμενου σε συμφωνίες

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

στρέβλωσης του ανταγωνισμού δεν συναρτάται με την νόμιμη υποχρέωσή του να απαντήσει στο οικείο ερώτημα του ΕΕΕΣ, δηλώνοντας το πραγματικό γεγονός της συμμετοχής του σε τέτοιες συμφωνίες, ως εν προκειμένω η πρώτη προσφεύγουσα έπραξε, έτι περαιτέρω, δεν σημαίνει ότι πλέον αίρεται η νόμιμη υποχρέωση του διαγωνιζόμενου που απάντησε θετικά στο επίμαχο ερώτημα να αποδείξει περαιτέρω την αξιοπιστία του, περιγράφοντας στο οικείο πεδίο του ΕΕΕΣ όλα τα μέτρα αυτοκάθαρσης που έχει λάβει. Επίσης, υποστηρίζει ότι η πρώτη προσφεύγουσα εμπίπτει και στον λόγο αποκλεισμού του άρθρου 22.Α.3. ζ' της διακήρυξης ένεκα της παράλειψης δήλωσης στο οικείο πεδίο του ΕΕΕΣ των μέτρων που έλαβε προς αποκατάσταση της αξιοπιστίας της και συνεπώς της ανακριβούς δήλωσης στο ΕΕΕΣ της των πεδίων που αφορούν στον λόγο αποκλεισμού της παραγράφου 22.Α.3. γ' της Διακήρυξης, ώστε να δύναται ο αναθέτων φορέας να εκτιμήσει ορθώς εάν η διαγωνιζόμενη εμπίπτει ή όχι στον επίμαχο λόγο αποκλεισμού και ότι τυχόν υποβολή των επανορθωτικών μέτρων που έχει λάβει η πρώτη προσφεύγουσα εκ των υστέρων και μέσω διευκρινίσεων είναι μη νόμιμη. Επί του λόγου αυτού ο αναθέτων φορέας υποστηρίζει ότι το ΕΕΕΣ της πρώτης προσφεύγουσας ήταν ορθά συμπληρωμένο διότι στο επόμενο της θετικής απάντησης πεδίο αναφέρει τόσο την απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, όσο και το γεγονός ότι έχει παρέλθει τριετία από την επιβολή της ποινής και στο επόμενο πεδίο αναφέρεται και η απόφαση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων σχετικά με την επάρκεια των επανορθωτικών μέτρων. Η πρώτη προσφεύγουσα με την παρέμβασή της υποστηρίζει ότι οι λόγοι αποκλεισμού που αποτυπώνονται στη παρ. 4 του άρθρου 73 εξαλείφονται, μετά την πάροδο τριετίας «τριετής παραγραφή» από της διαπιστώσεως τους, και άρα δεν συντρέχουν ως τέτοιοι στο πρόσωπο του υποψηφίου, και ότι η θετική δήλωση στο ΕΕΕΣ δεν είχε την έννοια ότι συντρέχει εις βάρος της ο λόγος αποκλεισμού περί σύναψης συμφωνιών με τρίτους με σκοπό τη στρέβλωση του ανταγωνισμού αλλά αφορμάτο από την εν γένει υποχρέωση κάθε συμμετέχοντος να ενημερώσει τον αναθέτοντα φορέα, συνεπώς, εφόσον δήλωσε ρητώς και ξεκάθαρα στο ΕΕΕΣ την απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού και το ΦΕΚ που αναφέρει το πραγματικό γεγονός, την ημερομηνία διαπιστώσεως και την παρέλευση της

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

τριετίας, ο λόγος αποκλεισμού έχει παρέλθει προφανώς και έχει εξαλειφθεί, δοθέντος, ότι δεν μπορεί να ισχύει επ' άπειρον. Επιπλέον, ισχυρίζεται ότι ενόψει της μη ρητής πρόβλεψης εκ του νόμου και της διακήρυξης αλλά και του ΕΕΕΣ ότι πρέπει – επί ποινή αποκλεισμού – να περιγραφούν αναλυτικά τα μέτρα επανόρθωσης ακόμη και μετά την πάροδο της τριετίας και ενόψει του άρθρου 102 ν. 4412/16 όπως ισχύει και εφαρμόζεται από 09.03.2021 τυγχάνει νόμιμη περίπτωση προσφυγής στη διαδικασία συμπλήρωσης – αποσαφήνισης της δηλώσεως που έκανε στο ΕΕΕΣ σχετικά με τα μέτρα που έλαβε διότι δεν τίθεται ζήτημα μεταβολής προσφοράς δια τέτοιας συμπλήρωσης. Επί των απόψεων του αναθέτοντος φορέα επί του λόγου αυτού, με το υπόμνημά της η δεύτερη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι μη νομίμως έκρινε απορριπτέο τον ως άνω λόγο της προσφυγής. Επί της παρέμβασης της πρώτης προσφεύγουσας, με το υπόμνημά της η δεύτερη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η πρώτη όφειλε περαιτέρω να περιγράψει αναλυτικά τα επανορθωτικά μέτρα που έλαβε προς αποκατάσταση της αξιοπιστίας της διότι μόνον κατ' αυτόν τον τρόπο, ήτοι δια της αναλυτικής περιγραφής των ληφθέντων επανορθωτικών μέτρων, ο αναθέτων φορέας του παρόντος διαγωνισμού θα έχει τη δυνατότητα να εκτιμήσει την επάρκεια ή μη των ληφθέντων μέτρων ανάλογα με τις ανάγκες της στο πλαίσιο του παρόντος διαγωνισμού και ότι ουδόλως δύναται να ερμηνευθεί ως ότι μετά την πάροδο της τριετίας ο διαγωνιζόμενος δεν φέρει πλέον την υποχρέωση να αποδεικνύει την αξιοπιστία του, στην περίπτωση που έχει συμμετάσχει σε αντι-ανταγωνιστικές συμφωνίες.

23. Επειδή, σύμφωνα με τον έκτο λόγο της δεύτερης προσφυγής, η δεύτερη προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά της πρώτης προσφεύγουσας οφείλεται σε μη συμμόρφωση με τις διατάξεις της εργατικής και κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας, κι επομένως κατά την παρ. 3 του άρθρου 88 του ν. 4412/2016 είναι απορριπτέα και ότι, σε κάθε περίπτωση, η προσκομισθείσα αιτιολόγηση της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς παρουσιάζει ουσιώδεις πλημμέλειες και ελλείψεις και μη νομίμως κρίθηκε ικανοποιητική από τον αναθέτοντα φορέα. Ειδικότερα, η δεύτερη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η πρώτη προσφεύγουσα παρέλειψε να συμπεριλάβει στην προσφορά της το κόστος της προπληρωμής για τα

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

Δημόσια Έργα του προκαθορισμένου από το ΕΦΚΑ ποσοστού Εργατικής Δαπάνης, και άρα η ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά της οφείλεται στη μη συμμόρφωσή της με την εργατική και κοινωνικοασφαλιστική νομοθεσία. Ειδικότερα, αναφέρει ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 περίπτωση 5 εδάφιο ε' του ΑΝ 1846/51 όπως ισχύει σήμερα, ορίζεται ότι «ε. Για εργασίες, επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις, που διεξάγονται για λογαριασμό του Δημοσίου, ΝΠΔΔ, ΟΤΑ, α` και β` βαθμίδα δημοσίων, δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων δημόσιας ή κοινής ωφέλειας και γενικά επιχειρήσεων και οργανισμών του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται από την κάθε φορά ισχύουσα νομοθεσία, μετά από παραχώρηση ή εργολαβία, ως εργοδότες θεωρούνται οι ανάδοχοι ή εργολάβοι. Στις περιπτώσεις αυτές, κάθε υπηρεσία από τις πιο πάνω αναφερόμενες, υποχρεούται πριν από κάθε εξόφληση ή οποιαδήποτε τμηματική καταβολή χρημάτων, να απαιτεί την προσκόμιση βεβαίωσης του ΙΚΑ για την καταβολή των οφειλόμενων προς αυτό εισφορών ή άλλων συναφών οφειλών. Σε αντίθετη περίπτωση παρακρατεί το αντίστοιχο ποσό και το καταβάλλει απευθείας στο ΙΚΑ» και ότι έχει κριθεί και με την εγκύκλιο 94/29.10.2007 και την διευκρινιστική επ' αυτής εγκύκλιο Ε41207 / 24.10.2008, στις οποίες προβλέπεται με σαφήνεια η υποχρέωση καταβολής συντελεστή εργατικής δαπάνης βάσει προκαθορισμένου ποσοστού που έχει ορίσει το ΙΚΑ. Η πρώτη προσφεύγουσα με την παρέμβασή της ισχυρίζεται ότι στην αιτιολόγησή της, βάση των υπολογισμών της δεύτερης προσφεύγουσας υπολογίστηκε κόστος Εργοδοτικών Εισφορών, δηλαδή των Ασφαλιστικών Εισφορών που την επιβαρύνει δαπάνης 1685,28€, το σύνολο των Ασφαλιστικών Εισφορών που θα καταβληθούν στο έργο θα συμπεριλαμβάνονται και οι εισφορές που επιβαρύνουν τον εργαζόμενο η δαπάνη των οποίων είναι 17,57% επί της αμοιβής αυτού, δηλαδή $35,00 \times 17,57\% = 6,15\text{€}/\text{ημέρα}$, όπου για τα 82,49 μεροκάματα που υπολόγισε η δεύτερη προσφεύγουσα είναι $82,49 \times 6,15 = 507,31\text{€}$, δηλαδή οι συνολικές Ασφαλιστικές Εισφορές που θα καταβληθούν στο έργο βάσει της πραγματικής κοστολόγησης που υπολόγισε στην αιτιολόγηση θα είναι $1.685,28 + 507,31 = 2.192,59\text{€}$, μεγαλύτερες δηλαδή και από τις συνολικές Ασφαλιστικές Εισφορές των 1.923,88€ που θεωρητικά θα προέκυπταν ακόμα και με συντελεστή ΣΕΔ 4%. Με το υπόμνημά της η

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

δεύτερη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η πρώτη προσφεύγουσα με την παρέμβασή της ότι συνομολογεί ότι κατά την εκτέλεση του έργου οι ασφαλιστικές εισφορές καταβάλλονται βάσει του Συντελεστή Εργατικής Δαπάνης. Επιπλέον, υποστηρίζει ότι οι υπολογισμοί της εργατικής δαπάνης που κάνει η πρώτη προσφεύγουσα δεν φαίνεται να στηρίζονται ούτε σε πραγματικά στοιχεία και ότι οι εργάτες που έχει στη διάθεσή της αμείβονται με ημερήσια απολαβή μόλις 27,41€, ποσό το οποίο δεν φαίνεται να ανταποκρίνεται στις πραγματικές απαιτήσεις των εργαζομένων στα έργα και ότι δεν κάνει διαχωρισμό μεταξύ εργάτη και τεχνίτη, οι οποίοι στην πραγματικότητα λαμβάνουν διαφορετικές αποδοχές.

24. Επειδή, με τον έβδομο λόγο της δεύτερης προσφυγής, η δεύτερη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά της πρώτης προσφεύγουσας παρουσιάζει ουσιώδεις πλημμέλειες και ελλείψεις καθόσον δεν περιλαμβάνει το κόστος μεταφοράς πλεοναζόντων εκσκαφών σε ΑΕΚΚ και μη νομίμως κρίθηκε ικανοποιητική από τον αναθέτοντα φορέα. Ειδικότερα ισχυρίζεται ότι η πρώτη προσφεύγουσα κάνει ρητή αναφορά ότι αν δεν υπάρχει αποθεσιοθάλαμος όπου θα μπορεί να μεταφέρει χωρίς τέλος διαχείρισης τα πλεονάζοντα προϊόντα εκσκαφών στα 4,5χλμ από το έργο θα αποζημιωθεί επί πλέον το τιμών του τιμολογίου για την αποδοχή των υλικών αυτών στην ιδιόκτητη μονάδα ΑΕΚΚ που έχει στην ΤΚ Μαυροβουνίου, που υποστηρίζει ότι είναι εσφαλμένο γιατί υποχρεώνει τον αναθέτοντα φορέα να καταβάλει επιπλέον δαπάνη για το έργο το οποίο έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 18 του Ν4412/16 σύμφωνα με το οποίο οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ο σχεδιασμός των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων δεν γίνεται με σκοπό τον τεχνητό περιορισμό του ανταγωνισμού. Συναφώς, ισχυρίζεται ότι η αναφορά στους ειδικούς όρους του τιμολογίου της μελέτης περί μη συμπερίληψης στην τιμή του κόστους υποδοχής σε συνδυασμό με το ότι δεν περιλαμβάνεται ως ιδιαίτερη αποζημίωση διαχείρισης και τέλους υποδοχής προϊόντων εκσκαφών στο τιμολόγιο και στο προϋπολογισμό του έργου, ενώ παράλληλα στα άρθρα τιμολογίου ΑΤ1 και ΑΤ2 γίνεται μνεία για μεταφορά προϊόντων εκσκαφής σε οποιαδήποτε απόσταση, καταδεικνύει τη βούληση του αναθέτοντος φορέα, για την ορθή περιβαλλοντική διαχείριση των προϊόντων εκσκαφής, χωρίς να

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

την αποζημιώνει ιδιαίτερω, οπότε δεν απορρέει από τα παραπάνω το συμπέρασμα της πρώτης προσφεύγουσας για επιπλέον αποζημίωση του τέλους υποδοχής. Με την παρέμβασή της η πρώτη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι σε κανένα από τα συμβατικά τεύχη του έργου δεν αναφέρεται υποχρέωση του αναδόχου για διάθεση των πλεοναζόντων προϊόντων εκσκαφής σε χώρους ΑΕΚΚ χωρίς την καταβολή του αντίστοιχου τιμήματος και ότι από τις διατάξεις των Δημοσίων έργων δεν προκύπτει καμία υποχρέωση του αναδόχου για την καταβολή δαπάνης που δεν αναφέρεται, ρητά στα συμβατικά τεύχη, ότι τον βαρύνει. Η δεύτερη προσφεύγουσα με το υπόμνημά της υποστηρίζει ότι τα αναφερόμενα στην παρέμβαση της πρώτης προσφεύγουσας αφορούν σε αυθαίρετη υπόθεση της Παρεμβαίνουσας για την πρόθεση της Αναθέτουσας Αρχής να αποζημιώσει επιπλέον το τέλος υποδοχής σε χώρους ΑΕΚΚ, χωρίς εντούτοις να υπάρχει σχετική πρόβλεψη στα συμβατικά τεύχη, κι επομένως η προσφορά της έχει συνταχθεί χωρίς να έχει συνυπολογίσει το εν λόγω κονδύλι, η δε έμμεση αναφορά της σε νέα τιμή και συμπληρωματική σύμβαση, προκειμένου να αποζημιωθεί το τέλος υποδοχής, αντιβαίνει πλήρως στην πλήρη αποδοχή που δήλωσε των όρων του δημοπρατούμενου έργου και τη συμμετοχή της στον υπόψη διαγωνισμό.

25. Επειδή, με τον όγδοο λόγο της δεύτερης προσφυγής, η δεύτερη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά της πρώτης προσφεύγουσας παρουσιάζει ουσιώδεις πλημμέλειες και ελλείψεις καθόσον δεν περιλαμβάνει το κόστος μεταφοράς πλεοναζόντων εκσκαφών σε ΑΕΚΚ και μη νομίμως κρίθηκε ικανοποιητική από τον αναθέτοντα φορέα. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι η πρώτη προσφεύγουσα εφαρμόζει την τιμολόγηση του άρθρου Α.Τ. 2 του Τιμολογίου (μεταφορά σε οποιαδήποτε απόσταση) και ότι θα αποζημιωθεί για την μεταφορά των προϊόντων εκσκαφής για το σύνολο τους (ΑΤ2=ΑΤ1=2940κμ) σε οποιαδήποτε απόσταση, καθόσον δεν έχει αφαιρέσει από τα χρήματα που θα λάβει από το έργο, τα υλικά από τις εκσκαφές που θα χρησιμοποιηθούν για επανεπίχωση, δηλαδή ισχυρίζεται ότι η πρώτη προσφεύγουσα αποδέχεται ρητά ότι θα πρέπει να πληρωθεί το σύνολο του κονδυλίου του άρθρου τιμολογίου Α.Τ. 2 για την μεταφορά των υλικών σε δύο διαφορετικές αποστάσεις, ήτοι σε σχεδόν μηδενική απόσταση (προκειμένου να ξαναχρησιμοποιηθούν στο ίδιο έργο για επανεπιχώσεις) και

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

σε απόσταση 4,5 χλμ (σε αποθεσιοθάλαμο που θα υποδειχθεί από την υπηρεσία). Ακόμη, υποστηρίζει ότι η πρώτη προσφεύγουσα ενώ αποδέχεται ότι η ύπαρξη αποθεσιοθαλάμου στα 4,5χλμ δεν είναι δεδομένη, εντούτοις δεν υπολογίζει με ακρίβεια στην προσφορά της το κόστος μεταφοράς και διαχείρισης της περίσσειας εκσκαφής. Επί του λόγου αυτού η πρώτη προσφεύγουσα με την παρέμβασή της ισχυρίζεται ότι για την σύνταξη προϋπολογισμού δημοσίων έργων η Αναθέτουσα Αρχή ή η Υπηρεσία σύνταξης των προϋπολογισμών είναι υποχρεωμένη να ορίζει ακριβώς τους χώρους και την θέση των δανειοθαλάμων από όπου θα παρθούν τα αδρανή υλικά για την κατασκευή του έργου, αλλά και την θέση των νόμιμων αποθεσιοθαλάμων όπου θα γίνει η απόθεση των πλεοναζόντων προϊόντων εκσκαφής του έργου και να τιμολογεί την πραγματική δαπάνη μεταφοράς βάσει των πραγματικών χιλιομέτρων από το κέντρο βάρους του έργου έως του χώρους αυτούς και ότι στην μελέτη δεν υπάρχει κάποιο σχετικό άρθρο που να τιμολογεί την επανεπίχωση των σκαμμάτων στην αιτιολόγησή της προσφοράς μας κοστολογήσαμε την πραγματική δαπάνη με τα πραγματικά στοιχεία κόστους της εργασίας επανεπίχωσης και επιμελημένης συμπύκνωσης των σκαμμάτων με προϊόντα εκσκαφής. Με το υπόμνημά της η δεύτερη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η πρώτη προσφεύγουσα ενώ αποδέχεται ότι η ύπαρξη αποθεσιοθαλάμου στα 4,5χλμ δεν είναι δεδομένη, εντούτοις δεν υπολογίζει με ακρίβεια στην προσφορά της το κόστος μεταφοράς της περίσσειας εκσκαφής και ότι είναι δυνατή η απόκλιση της απόστασης μεταφοράς έως 20%, κάτι που δεν έχει λάβει υπόψη της κατά την σύνταξη της προσφοράς της και την αιτιολόγηση αυτής, κατά την αναφερόμενη στην παρέμβασή της εγκύκλιο.

25. Επειδή με τον ένατο λόγο της δεύτερης προσφυγής η δεύτερη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η πρώτη παρεμβαίνουσα υπολόγισε εσφαλμένα τις κρατήσεις του έργου στην αιτιολόγηση, ειδικότερα ισχυρίζεται ότι υπολογίζει εσφαλμένα την κράτηση του αρ. 53 παρ.7 περ.θ' Ν 4412/16 σε ποσοστό 0,060% αντί του ορθού 0,60%. Επί του λόγου αυτού η πρώτη προσφεύγουσα αναφέρει ότι πρόκειται για εκ παραδρομής σφάλμα και ότι η διαφορά των 342,04€ δεν μεταβάλλει την αιτιολόγηση του κόστους της

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

προσφοράς της η οποία παραμένει κερδοφόρα κατά $2.450,86 - 342,04 = 2.108,82\text{€}$.

26. Επί των λόγων των προσφυγών ο αναθέτων φορέας με τις απόψεις του ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή Διαγωνισμού έκρινε ως αποδεκτές τις αιτιολογήσεις των οικονομικών προσφορών της «....» και των δύο προσφευγουσών, λαμβάνοντας υπόψη εκτός των άλλων και τις συνήθειες προσφορές σε όμοια έργα, αναφέροντας ενδεικτικά ορισμένα εξ αυτών, τα οποία εκτελέστηκαν ή εκτελούνται σε παρόμοιες ή δυσκολότερες συνθήκες εκτέλεσης των εργασιών, τόσο από άποψη πρόσβασης και απόστασης από το κέντρο όσο και λόγω περιβαλλοντικών συνθηκών, στενότητας χώρου (για εκτέλεση εργασιών εντός οικισμών) και παρουσίας υφιστάμενων υποδομών (δικτύων ΟΚΩ). Επίσης, αναφέρει ότι κρίθηκε ότι λήφθηκαν επαρκώς υπόψη και από τους τρεις ως άνω πρώτους μειοδότες τα κόστη του έργου σχετικά με τα ενσωματούμενα υλικά και το εργατικό κόστος και το κόστος λειτουργίας του εργοταξίου, αντίθετα σκεπτικός στέκεται έναντι των πολύ μικρών ποσοστών έκπτωσης των τελευταίων μειοδοτών. Ακόμη, υποστηρίζει ότι ο έλεγχος της ορθότητας χρήσης από τους οικονομικούς φορείς συντελεστών όπως ο Συντελεστής Εργατικής Δαπάνης (Σ.Ε.Δ.) αποτελούν εξειδικευμένο της ασφαλιστικής νομοθεσίας που υπερβαίνει τις γνώσεις και δυνατότητες της Επιτροπής Διαγωνισμού και της Προϊσταμένης Αρχής, επιπρόσθετα, στην εγκύκλιο 9/25-4-2017 (ΑΔΑ 6Η6Κ465ΧΘΞ-3Φ5), την οποία επικαλούνται οι προσφεύγοντες και με την οποία αιτιολογείται η χρήση του ποσοστού 18% ως ποσοστό Γενικών Εξόδων και Εργολαβικού οφέλους, αναφέρεται στη στήλη 3 του πίνακα ανάλυσης προτεινόμενο ποσοστό άμεσου κόστους, ενώ μετά τον πίνακα αναφέρεται χαρακτηριστικά *«πρόκειται για μια πρώτη, αδρή προσέγγιση για την κατανομή των επιμέρους ποσοστών του έμμεσου κόστους του έργου»* και ότι δεν προκύπτει καμία υποχρεωτικότητα στη χρήση της ως άνω εγκυκλίου ούτε για την εκτίμηση του κόστους από μέρους του αναδόχου ούτε για τη χρήση των συγκεκριμένων επιμέρους ποσοστών. Σχετικά με τον ισχυρισμό της δεύτερης προσφεύγουσας ότι θα έπρεπε να απορριφθεί η προσφορά της πρώτης προσφεύγουσας λόγω παράλειψης δήλωσης στο ΕΕΕΣ των επανορθωτικών μέτρων που έλαβε προς αποκατάσταση της αξιοπιστίας της λόγω συμμετοχής της σε συμφωνίες στρέβλωσης

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

ανταγωνισμού, παραθέτει την παρ. 23.1 της Διακήρυξης και ότι στο επόμενο της θετικής απάντησης πεδίο, η πρώτη προσφεύγουσα αναφέρει τόσο την απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, όσο και το γεγονός ότι έχει παρέλθει τριετία από την επιβολή της ποινής, στο δε επόμενο πεδίο αναφέρεται και η απόφαση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων σχετικά με την επάρκεια των επανορθωτικών μέτρων.

27. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 73 του Ν. 4412/2016 «Άρθρο 73 Λόγοι αποκλεισμού - Εξουσιοδοτική διάταξη (άρθρο 57 παρ. 1 έως 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)», «... 4. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης οποιονδήποτε οικονομικό φορέα σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: ... γ) εάν, με την επιφύλαξη της παρ. 3β του άρθρου 44 του ν. 3959/2011 (Α' 93), περί ποινικών κυρώσεων και άλλων διοικητικών συνεπειών, η αναθέτουσα αρχή διαθέτει επαρκώς εύλογες ενδείξεις που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο οικονομικός φορέας συνήψε συμφωνίες με άλλους οικονομικούς φορείς με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού, ... ζ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων, κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, ... Οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας εμπίπτει σε μια από τις καταστάσεις που αναφέρονται στην παρ. 1 και στην παρ. 4, εκτός από την περ. β' αυτής, μπορεί να προσκομίζει στοιχεία, προκειμένου να αποδείξει ότι τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του, παρότι συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού. Εάν τα στοιχεία κριθούν επαρκή, ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν αποκλείεται από τη διαδικασία σύναψης σύμβασης. Για τον σκοπό αυτόν, ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι έχει καταβάλει ή έχει δεσμευθεί να καταβάλει αποζημίωση για ζημίες που προκλήθηκαν από το ποινικό αδίκημα ή το παράπτωμα, ότι έχει διευκρινίσει τα γεγονότα και τις περιστάσεις με ολοκληρωμένο τρόπο, μέσω ενεργού συνεργασίας με τις ερευνητικές αρχές, και έχει λάβει συγκεκριμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, καθώς και μέτρα σε

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

επίπεδο προσωπικού κατάλληλα για την αποφυγή περαιτέρω ποινικών αδικημάτων ή παραπτώματων. ... 10. Εάν η περίοδος αποκλεισμού δεν έχει καθοριστεί με αμετάκλητη απόφαση, ορίζεται ότι στις περιπτώσεις της παρ. 1 η περίοδος αυτή ανέρχεται σε πέντε (5) έτη από την ημερομηνία της καταδίκης με αμετάκλητη απόφαση και στις περιπτώσεις της παρ. 4 στα τρία (3) έτη από την ημερομηνία έκδοσης πράξης που βεβαιώνει το σχετικό γεγονός.».

28. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 253 «Αρχές που διέπουν τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων (άρθρο 36 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)» του Ν. 4412/2016, «1. Οι αναθέτοντες φορείς αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της προστασίας του ανταγωνισμού, της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης και λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων....».

29. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 306 «Αποκλεισμός Οικονομικού Φορέα», «1. Αν οι κανόνες και οι λόγοι αποκλεισμού περιλαμβάνουν τους λόγους αποκλεισμού που παρατίθενται στο άρθρο 73 και διαπιστωθεί ότι συντρέχει στο πρόσωπο ενός οικονομικού φορέα ένας από τους λόγους αποκλεισμού των παρ. 1 και 4 του άρθρου 73, και ο οικονομικός φορέας δεν λάβει τα μέτρα για να αποδείξει την αξιοπιστία του, όπως αυτά ορίζονται στην παρ. 7 του άρθρου 73, δύναται να επιβληθεί εις βάρος του αποκλεισμός από τη συμμετοχή σε εν εξελίξει και μελλοντικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων για εύλογο χρονικό διάστημα. 2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1 εφαρμόζονται τα αναφερόμενα στο άρθρο 74.»

30. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 313 του Ν. 4412/2016 «ΑΣυνήθιστα χαμηλές προσφορές - Εξουσιοδοτική διάταξη (άρθρο 84 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)», «1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτοντες φορείς απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) εργάσιμων ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης του

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

αναθέτοντος φορέα, την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά. Αν ο οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση του αναθέτοντα φορέα εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ του αναθέτοντα φορέα η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. 2. Οι εξηγήσεις που αναφέρονται στην παρ.1 μπορεί να αφορούν ιδίως: α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών, β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων, για την προμήθεια των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή για την εκτέλεση του έργου, γ) την πρωτοτυπία του έργου, των προϊόντων ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα, δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 253 περί αρχών που διέπουν τις διαδικασίες ανάθεσης σύναψης συμβάσεων, ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 336 περί υπεργολαβίας, στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα. 3. Ο αναθέτων φορέας αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παρ. 2. Οι αναθέτοντες φορείς απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 253 περί αρχών που διέπουν τις διαδικασίες ανάθεσης σύναψης συμβάσεων. ... 6α. Στις συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές τεκμαίρονται προσφορές που υποβάλλονται σε διαγωνισμό και εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Ο αναθέτων φορέας δύναται να κρίνει ότι ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές τεκμαίρονται και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη την διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης.».

31. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 22.Α.3 της Διακήρυξης «Αποκλείεται από τη συμμετοχή στην παρούσα διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης προσφέρων σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιστάσεις: ... (γ) εάν, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3γ του άρθρου 44 του ν. 3959/2011 (Α'93), περί ποινικών κυρώσεων και άλλων διοικητικών συνεπειών, ο αναθέτων φορέας διαθέτει επαρκώς εύλογες ενδείξεις που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο οικονομικός φορέας συνήψε συμφωνίες με άλλους οικονομικούς φορείς με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού, ... (ζ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων, κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 79 του ν. 4412/2016, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, καθώς και του άρθρου 23 της παρούσας...».

32. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 22.Α.4 της Διακήρυξης «...Εάν η περίοδος αποκλεισμού δεν έχει καθοριστεί με αμετάκλητη απόφαση, στις περιπτώσεις της παραγράφου 22.Α.1 η περίοδος αυτή ανέρχεται σε πέντε (5) έτη από την ημερομηνία της καταδίκης με αμετάκλητη απόφαση και στις περιπτώσεις της παραγράφου 22.Α.3 στα τρίτα (3) έτη από την ημερομηνία έκδοσης πράξης που βεβαιώνει το σχετικό γεγονός».

33. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 23.1 της Διακήρυξης «...Στην περίπτωση που προσφέρων οικονομικός φορέας δηλώνει στο Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) την πρόθεσή του για ανάθεση υπεργολαβίας, υποβάλλει μαζί με το δικό του ΕΕΕΣ και το ΕΕΕΣ του υπεργολάβου. Στην περίπτωση που προσφέρων οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες ενός ή περισσότερων φορέων υποβάλλει μαζί με το δικό του ΕΕΕΣ και το ΕΕΕΣ κάθε φορέα, στις ικανότητες του οποίου στηρίζεται...».

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

34. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 23.9 «Δικαιολογητικά για την απόδειξη της στήριξης σε ικανότητες άλλων φορέων (δάνειας εμπειρίας) του άρθρου 22.Ε *«Στην περίπτωση που οικονομικός φορέας επιθυμεί να στηριχθεί στις ικανότητες άλλων φορέων, η απόδειξη ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, γίνεται με την υποβολή σχετικού συμφωνητικού των φορέων αυτών για τον σκοπό αυτό. ...»*.

35. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 25.1 της Διακήρυξης *«Ο προσφέρων οικονομικός φορέας αναφέρει στην προσφορά του το τίμημα της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή εργολαβίας σε τρίτους, καθώς και τους υπεργολάβους που προτείνει. ...»*.

36. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 1.2 των Γενικών όρων του Τιμολογίου εργασιών του σχετικού έργου, *«Οι τιμές μονάδας του παρόντος Τιμολογίου προσαυξάνονται κατά το ποσοστό Γενικών Εξόδων (Γ.Ε.) και Οφέλους (Ο.Ε.) του Αναδόχου, στο οποίο περιλαμβάνονται οι πάσης φύσεως δαπάνες οι οποίες δεν μπορούν να κατανεμηθούν σε συγκεκριμένες εργασίες αλλά αφορούν συνολικά το κόστος του έργου ... Το ως άνω ποσοστό Γ.Ε. και Ο.Ε. ανέρχεται σε δεκαοκτώ τοις εκατό (18%) του προϋπολογισμού των εργασιών, όπως αυτός προκύπτει βάσει των τιμών του τιμολογίου Προσφοράς του αναδόχου σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και διακρίνεται σε...»*.

37. Επειδή, η διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού (Ε.Α. ΣτΕ 352/2016) και ως κανονιστική πράξη, δεσμεύει με τους όρους της, τόσο τους τρίτους προς τους οποίους απευθύνεται, όσο και το ίδιο το νομικό πρόσωπο που προκηρύσσει τον σχετικό διαγωνισμό, το οποίο υποχρεούται εφεξής και μέχρι τέλους της διαδικασίας του διαγωνισμού να εφαρμόζει τα όσα ορίζονται σε αυτή (βλ. ενδεικτικά Πράξεις VI Τμήματος ΕΛΣυν 181/2006, 31/2003, 105/2003, 294/2010, 224, 78/2007, 19/2005 κ.ά.). Ταυτόχρονα, επιβάλλεται να προσδιορίζονται επακριβώς σε αυτήν τα προς συμμετοχή στον διαγωνισμό απαιτούμενα προσόντα και τα υποβλητέα, κατά την κατάθεση της προσφοράς δικαιολογητικά και λοιπά στοιχεία. Άλλωστε, η αρχή της δεσμευτικότητας της διακήρυξης κατοχυρώνεται και στο ενωσιακό δίκαιο, αφού κάθε απόκλιση από τους όρους αυτής αποτελεί παραβίαση της

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

αρχής της ισότητας των διαγωνιζομένων (βλ. Πράξη VI Τμήματος ΕλΣυν 70/2006). Σκοπός της ενιαίας εφαρμογής των όρων της διακήρυξης και της τήρησης των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, είναι η διαμόρφωση ενός ασφαλούς δικαιοκτικού πλαισίου, εντός του οποίου θα διεξαχθεί ο διαγωνισμός και η αποφυγή αδικαιολόγητων αιφνιδιασμών των εν δυνάμει υποψηφίων, οι οποίοι σε κάθε στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας θα εκκινούν από μία κοινή αφετηρία, θα γνωρίζουν εκ των προτέρων ασφαλώς και με ακρίβεια τις προβλεπόμενες διαδικασίες και θα έχουν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Όπως, δε, παγίως γίνεται δεκτό, οι αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης στους δημόσιους διαγωνισμούς επιτάσσουν στις αναθέτουσες αρχές να διατυπώνουν τους όρους διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης στην προκήρυξη του διαγωνισμού με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία, κατά τρόπο ώστε αφενός να παρέχουν σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και επιδεικνύοντες τη συνήθη επιμέλεια διαγωνιζομένους τη δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενο των όρων αυτών και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο, αφετέρου, να καθιστούν δυνατό τον αποτελεσματικό έλεγχο του αν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα τιθέμενα κριτήρια (Ε.Σ Κλ.Ε 157/2017, Τμ. VI 2452/2012, 1643/2014, 6869/2015, 261/2017, βλ. και ΔΕΚ απόφαση της 18.10.2001, C-19/2000, SIAC Construcion Ltd, σκέψεις 41 έως 44, απόφαση της 29.4.2004, C-496/1999 Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta, σκέψη 111, απόφαση της 10.5.2012, C-368/10, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών σκ. 109 επ.). Άλλωστε, όπως παγίως έχει κριθεί, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και η υποχρέωση διαφάνειας απαγορεύουν στην αναθέτουσα αρχή να απορρίψει προσφορά στηριζόμενη σε λόγους οι οποίοι δεν προβλέπονται στην οικεία προκήρυξη (βλ., C-278/14, SC Enterprise Focused Solutions SRL ECLI:EU:C:2015:228,σκ. 28, και απόφαση Medipac—Καζαντζίδης, C-6/05, EU:C:2007:337, σκέψη 54).

38. Επειδή, ως προς τον πρώτο λόγο της πρώτης προσφυγής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 313 του Ν. 4412/2016, ο αναθέτων φορέας απέστειλε το υπ' αριθμ. πρωτ. 1607/22.12.2021 έγγραφό του με θέμα «Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές στα πλαίσια του διαγωνισμού «Ενίσχυση υδροδότησης Πλατάνης»» μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ στις

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

22.12.2021, μεταξύ άλλων και προς την «...», στο οποίο επί λέξει αναφερόταν ότι *«Επειδή η προσφορά σας είναι μεγαλύτερη από δέκα ποσοστιαίες μονάδες του μέσου όρου, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 313 του Ν4412/2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, παρακαλείστε όπως αιτιολογήσετε αυτήν, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) εργάσιμων ημερών από σήμερα, ήτοι ως την 11-1-2021»*. Σε απάντηση του ως άνω εγγράφου, η «...» απέστειλε στις 10.01.2022 μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ φάκελο για την αιτιολόγηση της οικονομικής της προσφοράς με τα συνημμένα έγγραφα των παρεχόμενων εξηγήσεων. Σύμφωνα με το άρ. 1.2 των Γενικών όρων του Τιμολογίου εργασιών του σχετικού έργου, *«Οι τιμές μονάδας του παρόντος Τιμολογίου προσαυξάνονται κατά το ποσοστό Γενικών Εξόδων (Γ.Ε.) και Οφέλους (Ο.Ε.) του Αναδόχου, στο οποίο περιλαμβάνονται οι πάσης φύσεως δαπάνες οι οποίες δεν μπορούν να κατανεμηθούν σε συγκεκριμένες εργασίες αλλά αφορούν συνολικά το κόστος του έργου ... Το ως άνω ποσοστό Γ.Ε. και Ο.Ε. ανέρχεται σε δεκαοκτώ τοις εκατό (18%) του προϋπολογισμού των εργασιών, όπως αυτός προκύπτει βάσει των τιμών του τιμολογίου Προσφοράς του αναδόχου σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και διακρίνεται σε...»*, δηλαδή ναι μεν δεν αναφέρεται ρητώς στην υπ' αρ. 9/25-4-2017 (ΑΔΑ 6Η6Κ465ΦΘΞ-3Υ5) Εγκύκλιο του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με θέμα «Παροχή διευκρινίσεων σχετικά με το άρθρο 53 παρ. 7 περ. θ' (Γενικά έξοδα και εργολαβικό όφελος) του Ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», ωστόσο το ποσοστό Γ.Ε. και Ο.Ε. προσδιορίζεται ρητώς στο 18% του προϋπολογισμού των εργασιών. Η δε δικαιολόγηση γενικών εξόδων στο πλαίσιο κόστους του έργου βάσει της ως άνω εγκυκλίου συνιστά όλως παραδεκτό τρόπο για την αιτιολόγηση αυτών, ενώ άλλωστε το ίδιο το τεύχος Προϋπολογισμού της διακήρυξης, συντάχθηκε με βάση το στοιχειοθετούμενο συνάθροισμα 18% Γ.Ε. και Ο.Ε. (βλ. σελ. 2/2 Προϋπολογισμού του έργου), στο οποίο καταλήγει και η οικεία εγκύκλιος, στο πλαίσιο εκτίμησης κόστους έργου. Και ναι μεν οι προσφέροντες δύνανται να αποκλίνουν με δική τους ανάλυση, πλην όμως ο μη υποχρεωτικός για αυτούς χαρακτήρας του συστήματος της ως άνω εγκυκλίου, ουδόλως αναιρεί ότι αν μη τι άλλο η

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

υιοθέτηση του, συνιστά όλως παραδεκτό μέσο αιτιολόγησης οικονομικής προσφοράς (βλ. και ΑΕΠΠ 274/2021, σκ. 3), λαμβάνοντας δε υπόψη ότι δεν προσδιορίζεται κατά τρόπο συγκεκριμένο ο τρόπος δικαιολόγησης της προσφοράς, αλλά έγκειται στην ευχέρεια του προσφέροντος. Δηλαδή, σε περίπτωση που, όπως στην προκείμενη, ουδόλως ειδικά και συγκεκριμένα προσδιορίζεται ο τρόπος δικαιολόγησης της προσφοράς, ο δε προσφέρων επιλέγει να δικαιολογήσει την προσφορά του σύμφωνα με την ως άνω εγκύκλιο, όπως η «...», όφειλε να υπολογίσει τις προσφερόμενες τιμές με βάση τα εκεί ειδικότερα οριζόμενα. Ειδικότερα, εφόσον στήριξε την προσφορά της και ανέφερε ρητώς τη εφαρμογή της ως άνω εγκυκλίου κατά την αιτιολόγηση αυτής, χωρίς να κάνει λόγο για εφαρμογή οιοδήποτε άλλου τρόπου υπολογισμού, εσφαλμένα απέκλινε από τα αναφερόμενα σε αυτήν. Ειδικότερα, στο αρχείο με τίτλο «2. Πίνακας κόστους έργου_signed.pdf» (σελ. 7/13), η ως άνω εταιρία αναφέρει στη δαπάνη «Α2. ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΝΑΔΟΧΟΥ Ή ΑΛΛΩΝ» *«Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,05% του προϋπολογισμού μελέτης. Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € Δαπάνη 0,05% 50,66 €»*, ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 0,20%, στη δαπάνη «Α4. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ, ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ, ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΩΝ ΕΥΚΟΛΙΩΝ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΣΗΣ» *«Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,05% του προϋπολογισμού μελέτης. Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € Δαπάνη 0,05% 50,66 €»*, ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 0,75%, στη δαπάνη «Α5.ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ ΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΑΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΤΑ ΤΡΟΠΟ ΑΠΟΔΕΚΤΟ ΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥΣ ΟΡΟΥΣ.» *«Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,05% του προϋπολογισμού μελέτης.*

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € Δαπάνη 0,05% 50,66 €», ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 0,15%, στη δαπάνη «Α8-Α9.ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΠΙΣΚΟΠΙΣΗΣ ΜΕΛΕΤΩΝ & ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΣΑΥ/ΦΑΥ», «Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,05% του προϋπολογισμού μελέτης.

Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € Δαπάνη 0,05% 50,66 €», ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 0,30%, στη δαπάνη «Α13. ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ» «Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,05% του προϋπολογισμού μελέτης.

Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € Δαπάνη προσυμβατικού σταδίου 0,05% 50,66 €» ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 0,08%, στη δαπάνη «Β1.ΧΡΗΣΗ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΥΚΟΛΙΩΝ», «Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,2% του προϋπολογισμού μελέτης.

Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € Δαπάνη 0,20% 202,65 €», ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 0,7%, στη δαπάνη «Β2.ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΝΑΔΟΧΟΥ» «Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 2% του προϋπολογισμού μελέτης.

Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € *Περιλαμβάνει και το κόστος Τεχνικού Ασφαλείας Δαπάνη 2% 2.026,53 €» ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 4%, στη δαπάνη «Β5.ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ Β2 ΧΡΗΣΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ* Περιλαμβάνει και τις περιπτώσεις που θα χρειαστεί να μετακινηθεί προσωπικό της υπηρεσίας για τις ανάγκες του έργου σύμφωνα με την ΕΣΥ», «Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,5% του προϋπολογισμού μελέτης.

Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € Δαπάνη 0,50% 506,63 €», ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 0,6%, στη δαπάνη «Β6.ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΠΧ ΓΕΡΑΝΟΙ, ΟΧΗΜΑΤΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ», «Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,20% του προϋπολογισμού μελέτης.

Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € Δαπάνη

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

0,20% 202,65 €», ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 0,30%, στη δαπάνη «B10.ΤΟ ΑΝΑΛΟΓΟΥΝ, ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΟΝ ΚΥΚΛΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΟΣΤΟΣ ΕΔΡΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.», «*Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 1,50% του προϋπολογισμού μελέτης Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ): 101.326,45 € Δαπάνη 1,5% 1.519,90 €*», ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 2,20%. Συνεπώς, βάσει των ανωτέρω, λαμβάνοντας υπόψη ότι ενώ η «...» επέλεξε τον τρόπο υπολογισμού Γ.Ε. και Ο.Ε., όπως αυτός ορίζεται στην ανωτέρω εγκύκλιο, υποκοστολόγησε τουλάχιστον τις ανωτέρω αναφερόμενες δαπάνες, επομένως μη νομίμως έγινε αποδεκτή η σχετική με την ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά του αιτιολόγηση, γενομένου δεκτού του πρώτου λόγου της υπό κρίση πρώτης προσφυγής και απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών του αναθέτοντος φορέα.

39. Επειδή, ως προς τον δεύτερο λόγο της πρώτης προσφυγής, η «...» στο αρχείο με τίτλο «2. Πίνακας κόστους έργου_signed.pdf» (σελ. 1-4/13) που απέστειλε, κατά τα ως άνω, προς αιτιολόγηση της προσφοράς της, ανέφερε για το άμεσο κόστος, ήτοι για το συνολικό κόστος των επιμέρους εργασιών που συνθέτουν το φυσικό αντικείμενο του έργου, ότι η πλειονότητα των επιμέρους τιμών των άρθρων του έργου που συνιστά την προσφορά της προέρχεται από προσφορά τρίτων. Ειδικότερα, οι εργασίες του άρθρου Α.Τ.1, στο οποίο αναφέρει ότι περιλαμβάνει τη δαπάνη και των άρθρων Α.Τ.2 και Α.Τ.3, θα γίνουν από τον ..., οι εργασίες του άρ. Α.Τ.4 και του Α.Τ.5 από την «...» και τον ..., οι εργασίες του άρ. Α.Τ.6, Α.Τ.7 από την «...», των άρ. Α.Τ.10, Α.Τ.11 από την «...» και των άρ. Α.Τ.12, Α.Τ.13, Α.Τ.14 από την «...». Ωστόσο, ουδόλως προκύπτει από το ως άνω έγγραφο, που η «...» απέστειλε, η σχετική αιτιολόγηση του αμέσου κόστους του συνόλου των εργασιών, διότι παραπέμπει σε προσφορές τρίτων, στις οποίες βασίζει τη δική της προσφορά. Ειδικότερα, όπως βάσιμα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, ουδόλως αναλύονται κοστολογικά οι σχετικές προσφορές ως προς την απόδοση της εργασίας, το κόστος των υλικών μηχανημάτων και φορτηγών, το κόστος του προσωπικού του τρίτου οικονομικού φορέα και το κόστος τυχόν επιπλέον υλικών που απαιτούνται για τη διεκπεραίωση της σχετικής εργασίας.

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

Ειδικότερα, όπως βασίμως ισχυρίζεται η πρώτη προσφεύγουσα, η προσφερόμενη από την «...» τιμή ποσού 2,00€/μ³ στην οποία αναφέρεται «Από προσφορά ...» (βλ. αρχείο με τίτλο «2. Πίνακας κόστους έργου_signed.pdf», σελ. 1/13) για την εκτέλεση των εργασιών Α.Τ.1, Α.Τ.2 και Α.Τ.3 που συνίστανται στην «*Εκσκαφή ορυγμάτων υπογείων δικτύων σε έδαφος γαιώδες ή ημιβραχώδες. Με πλάτος πυθμένα έως 3,00μ, με την πλευρική απόθεση των προϊόντων εκσκαφής. Για βάθος ορύγματος έως 4,00μ*», «*Φορτοεκφόρτωση προϊόντων εκσκαφής γαιωδών ή ημιβραχωδών και αμμοχαλίκων με την μεταφορά σε οποιαδήποτε απόσταση*» και «*Προσαύξηση τιμών εκσκαφών ορυγμάτων υπογείων δικτύων για την αντιμετώπιση προσθέτων δυσχερειών από διερχόμενα κατά μήκος δίκτυα ΟΚΩ*», αντίστοιχα, ουδόλως αναλύεται, άλλως ουδόλως αναφέρεται πώς επιμερίζεται η εν λόγω προσφερόμενη τιμή στα επιμέρους κόστη, ήτοι κατά τα ως άνω, στα απαιτούμενα μηχανήματα και υλικό, και στο εργατικό δυναμικό, η δε ανάλυση αυτή ουδόλως περιλαμβάνεται στο σχετικό προσκομισθέν έγγραφο που αφορά στην προσφορά του τρίτου Ταραμππούσκα Νικολάου με τίτλο «Προσφορά χωματοουργικές εργασίες.pdf» το οποίο περιλαμβάνεται στον υποφάκελο «2. Χωματοουργικά» του φακέλου «5. Προσφορές» προκύπτει η ανάλυση της ως άνω τιμής, ει μη μόνον αναφέρεται «*Εκσκαφές ορυγμάτων σε έδαφος γαιώδες- ημιβραχώδες, φορτοεκφόρτωση προϊόντων εκσκαφής και μεταφορά τους στην μονάδα ΑΕΚΚ της εταιρείας ....*» στην .... Όπως δε βασίμως η προσφεύγουσα ισχυρίζεται, σε κάθε περίπτωση η «. ...» υποκοστολόγησε τις ως άνω εργασίες Α.Τ.1, Α.Τ.2 και Α.Τ.3 προσφέροντας 2,00€/μ³ καθότι η Πιπεριά Αλμωπίας, στην οποία βρίσκεται η μονάδα ΑΕΚΚ της «....», όπως αναφέρεται στο έγγραφο «Προσφορά χωματοουργικές εργασίες.pdf», απέχει από την ... περίπου σαράντα (40) χιλιόμετρα (πρβλ. <https://www.google.com/maps/dir/%CE%A0...>), ένα δε μέσο τετραξονικό έχει χωρητικότητα 15μ³, επιπλέον η ποσότητα των εκσκαφών προσαυξάνεται κατά μέσο όρο 25%, λόγω συντελεστή επιπλίσματος των εδαφών, άρα πρόκειται για ποσότητα 1,25μ³ επί του οχήματος, τα δε ως άνω ουδόλως αντικρούονται από τον αναθέτοντα φορέα. Συνεπώς, με βάση τα ως άνω και υπολογίζοντας μέση ταχύτητα 50 χλμ/ώρα, το σχετικό όχημα θα πραγματοποιούσε ανά οκτώωρο : 80 χλμ (συνολική απόσταση ...) ÷ 50 χλμ/ώρα = 1,6 ώρες ανά

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

δρομολόγιο, ήτοι 96 λεπτά, προσθέτοντας δε το χρόνο φόρτωσης-εκφόρτωσης υπολογιζόμενο σε 15 λεπτά, προκύπτει ότι για κάθε δρομολόγιο απαιτούνται 111 λεπτά. Συνεπώς, σε 8 ώρες, ήτοι 480 λεπτά, το φορτηγό εκτελεί $480 \div 111$ λεπτά = 4,32 δρομολόγια. Το δε κόστος μεταφοράς, βάσει της προσφερόμενης τιμής και των ως άνω, ανέρχεται σε $(2\text{€} / 1,25) \times 15 \mu^3 = 24\text{€}$ ανά δρομολόγιο. Συμπερασματικά, βάσει των ως άνω, ημερησίως η αποζημίωση ανέρχεται σε $4 \times 24\text{€} = 96\text{€}$, τα δε συνολικά χιλιόμετρα ανέρχονται σε 4 (διαδρομές) $\times 80\text{χλμ} = 320$ χιλιόμετρα. Ωστόσο, υπολογιζόμενο το κόστος καυσίμου, ως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, σε $1,05\text{€}/\text{λίτρο}$, ενώ υπολογίζει ως κατανάλωση 40 λίτρα ανά 100 χλμ, γεγονός που δεν αμφισβητεί ο αναθέτων φορέας, ήτοι $320/100 \text{ χλμ} \times 40 = 128$ λίτρα κατά τα ως άνω, το κόστος των καυσίμων ανέρχεται σε $128 \text{ λίτρα} \times 1,05\text{€} = 134,40\text{€}$, ήτοι παραπάνω από την υπολογιζόμενη ημερήσια αποζημίωση των 96€ , ως προεκτέθηκε. Συνεπώς, βάσει των ανωτέρω, βασίμως η πρώτη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η «...» υποκοστολόγησε τις εργασίες των άρ. Α.Τ.1, Α.Τ.2 και Α.Τ.3. Εξ ετέρου, βασίμως η πρώτη προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η ως άνω εταιρία χρησιμοποιεί τρίτους για την εκτέλεση των εργασιών του επίμαχου έργου, όπως τούτο αποδεικνύεται από τον υποβληθέντα «2. Πίνακας κόστους έργου_signed.pdf», κατά τα ως άνω, των οποίων τις προσφορές λαμβάνει υπόψη και περιλαμβάνει στη δική της προσφορά, βασιζόμενη σε αυτές. Επιπλέον, παρόλο που προσκομίζει με το φάκελο αιτιολόγησης της προσφοράς της έγγραφα περί των προσφορών των ανωτέρω εταιριών (βλ. φάκελο με τίτλο «5. Προσφορές» που απέστειλε, μεταξύ άλλων, προς αιτιολόγηση της προσφοράς της), αφενός ουδόλως περιλαμβάνεται οιαδήποτε δέσμευση των εταιριών αυτών και των σχετικών προσφορών τους προς τη συμμετέχουσα εταιρία, αφετέρου ουδόλως αυτές (ενν. οι εταιρίες) αναφέρονται, ως όφειλε η συμμετέχουσα εταιρία, στο υποβληθέν ΕΕΕΣ. Ως προς δε τον ισχυρισμό της πρώτης προσφεύγουσας σχετικά με την έλλειψη δήλωσης στο ΕΕΕΣ της «...» περί στήριξης σε πόρους και αγαθά τρίτων, βασίμως προβάλλεται. Ειδικότερα, ενώ με τα υποβληθέντα, κατά τα ως άνω, στοιχεία περί αιτιολόγησης της προσφοράς της, στα οποία γίνεται ρητώς αναφορά σε τρίτους οικονομικούς φορείς, συμπεριλαμβάνει μάλιστα και επικαλείται τις σε εκείνη δοθείσες προσφορές τους (βλ. φάκελο

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

«5. Προσφορές»), εντούτοις, στο ΕΕΕΣ που υπέβαλε με την προσφορά της, στα οικεία πεδία περί στήριξης στις ικανότητες τρίτων και περί υπεργολαβίας, απάντησε αρνητικά (βλ. υποβληθέν ΕΕΕΣ με τίτλο «ΕΕΕΣ-15.12.2021_signed.pdf», σελ. 4,5/13). Συναφώς, δεν υπέβαλε ΕΕΕΣ αυτών, ως όφειλε, σύμφωνα με το άρ. 23.1 της Διακήρυξης. Επομένως, η προσφορά της καθίσταται και για το λόγο αυτό απορριπτέα, μη δυνάμενη όπως εκ των υστέρων συμπληρωθεί, κατ' αρ. 102 του Ν. 4412/2016, όπως αυτό τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρ. 42 του Ν. 4782/2021, καθότι τούτο θα συνιστούσε εκ των υστέρων μη επιτρεπτή τροποποίηση της προσφοράς της. Επομένως, βάσει των ανωτέρω, γίνεται δεκτός ως βάσιμος και ο δεύτερος λόγος της πρώτης προσφυγής.

40. Επειδή, ως προς τον πρώτο λόγο της δεύτερης προσφυγής, η «...» στο αρχείο με τίτλο «2. Πίνακας κόστους έργου_signed.pdf» (σελ. 1-4/13) που απέστειλε, κατά τα ως άνω, προς αιτιολόγηση της προσφοράς της, ανέφερε για το άμεσο κόστος, ήτοι για το συνολικό κόστος των επιμέρους εργασιών που συνθέτουν το φυσικό αντικείμενο του έργου, ότι η πλειονότητα των επιμέρους τιμών των άρθρων του έργου που συνιστά την προσφορά του προέρχεται από προσφορά τρίτων. Ειδικότερα, οι εργασίες του άρθρου Α.Τ.1, στο οποίο αναφέρει ότι περιλαμβάνει τη δαπάνη και των άρθρων Α.Τ.2 και Α.Τ.3, θα γίνουν από τον ..., οι εργασίες του άρ. Α.Τ.4 και του Α.Τ.5 από την «...» και τον ..., οι εργασίες του άρ. Α.Τ.6, Α.Τ.7 από την «...», των άρ. Α.Τ.10, Α.Τ.11 από την «...» και των άρ. Α.Τ.12, Α.Τ.13, Α.Τ.14 από την «...». Ειδικότερα, ενώ με τα υποβληθέντα, κατά τα ως άνω, στοιχεία περί αιτιολόγησης της προσφοράς της, στα οποία γίνεται ρητώς αναφορά σε τρίτους οικονομικούς φορείς, συμπεριλαμβάνει μάλιστα και επικαλείται τις σε εκείνη δοθείσες προσφορές τους (βλ. φάκελο «5. Προσφορές»), εντούτοις, στο ΕΕΕΣ που υπέβαλε με την προσφορά της, στα οικεία πεδία περί στήριξης στις ικανότητες τρίτων και περί υπεργολαβίας, απάντησε αρνητικά (βλ. υποβληθέν ΕΕΕΣ με τίτλο «ΕΕΕΣ-15.12.2021_signed.pdf», σελ. 4,5/13). Συναφώς, δεν υπέβαλε ΕΕΕΣ αυτών, ως όφειλε, σύμφωνα με το άρ. 23.1 της Διακήρυξης. Επομένως, η προσφορά της καθίσταται και για το λόγο αυτό απορριπτέα, μη δυνάμενη όπως εκ των υστέρων συμπληρωθεί, κατ' αρ. 102 του Ν. 4412/2016, όπως αυτό τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρ. 42 του Ν.

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

4782/2021, καθότι τούτο θα συνιστούσε εκ των υστέρων μη επιτρεπτή τροποποίηση της προσφοράς της, κατ' αποδοχή του σχετικού ισχυρισμού της δεύτερης προσφεύγουσας. Συναφώς, ουδόλως αναλύονται κοστολογικά οι σχετικές προσφορές των τρίτων οικονομικών φορέων ως προς την απόδοση της εργασίας, το κόστος των υλικών μηχανημάτων και φορτηγών, το κόστος του προσωπικού του τρίτου οικονομικού φορέα και το κόστος τυχόν επιπλέον υλικών που απαιτούνται για τη διεκπεραίωση της σχετικής εργασίας. Συνεπώς, γίνεται δεκτός ως βάσιμος ο σχετικός ισχυρισμός της δεύτερης προσφεύγουσας, περί μη ειδικής αιτιολόγησης και ανάλυσης του κόστους εργασίας που θα εκτελέσουν οι τρίτοι οικονομικοί φορείς, στις προσφορές των οποίων η «...» βασίζει την προσφορά της, αναφερόμενοι, προς αποφυγή επαναλήψεων, και στα προεκτεθέντα στην αμέσως ανωτέρω σκέψη. Συνεπώς, ο πρώτος λόγος της δεύτερης προσφυγής γίνεται δεκτός ως βάσιμος, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών του αναθέτοντος φορέα.

41. Επειδή, ως προς τον δεύτερο λόγο της δεύτερης προσφυγής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρ. 313 του Ν. 4412/2016, ο αναθέτων φορέας απέστειλε το υπ' αρ. πρωτ. 1607/22.12.2021 έγγραφό του με θέμα «Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές στα πλαίσια του διαγωνισμού «Ενίσχυση υδροδότησης ...»» μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ στις 22.12.2021, μεταξύ άλλων και προς την «...», στο οποίο επί λέξει αναφερόταν ότι «*Επειδή η προσφορά σας είναι μεγαλύτερη από δέκα ποσοστιαίες μονάδες του μέσου όρου, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 313 του Ν4412/2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, παρακαλείστε όπως αιτιολογήσετε αυτήν, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) εργάσιμων ημερών από σήμερα, ήτοι ως την 11-1-2021*». Σε απάντηση του ως άνω εγγράφου, η «...» απέστειλε στις 10.01.2022 μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ φάκελο για την αιτιολόγηση της οικονομικής της προσφοράς με τα συνημμένα έγγραφα των παρεχόμενων εξηγήσεων. Σύμφωνα με το άρ. 1.2 των Γενικών όρων του Τιμολογίου εργασιών του σχετικού έργου, «*Οι τιμές μονάδας του παρόντος Τιμολογίου προσαυξάνονται κατά το ποσοστό Γενικών Εξόδων (Γ.Ε.) και Οφέλους (Ο.Ε.) του Αναδόχου, στο οποίο περιλαμβάνονται οι πάσης φύσεως δαπάνες οι οποίες δεν μπορούν να κατανεμηθούν σε συγκεκριμένες*

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

εργασίες αλλά αφορούν συνολικά το κόστος του έργου ... Το ως άνω ποσοστό Γ.Ε. και Ο.Ε. ανέρχεται σε δεκαοκτώ τοις εκατό (18%) του προϋπολογισμού των εργασιών, όπως αυτός προκύπτει βάσει των τιμών του τιμολογίου Προσφοράς του αναδόχου σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και διακρίνεται σε...», δηλαδή και δεν αναφέρεται ρητώς στην υπ' αρ. 9/25-4-2017 (ΑΔΑ 6Η6Κ465ΦΘΞ-3Υ5) Εγκύκλιο του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με θέμα «Παροχή διευκρινίσεων σχετικά με το άρθρο 53 παρ. 7 περ. θ' (Γενικά έξοδα και εργολαβικό όφελος) του Ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», ωστόσο το ποσοστό Γ.Ε. και Ο.Ε. προσδιορίζεται ρητώς στο 18% του προϋπολογισμού των εργασιών. Η δε δικαιολόγηση γενικών εξόδων στο πλαίσιο κόστους του έργου βάσει της ως άνω εγκυκλίου συνιστά όλως παραδεκτό τρόπο για την αιτιολόγηση αυτών, ενώ άλλωστε το ίδιο το τεύχος Προϋπολογισμού της διακήρυξης, συντάχθηκε με βάση το στοιχειοθετούμενο συνάθροισμα 18% Γ.Ε. και Ο.Ε. (βλ. σελ. 2/2 Προϋπολογισμού του έργου), στο οποίο καταλήγει και η οικεία εγκύκλιος, στο πλαίσιο εκτίμησης κόστους έργου. Και και οι προσφέροντες δύνανται να αποκλίνουν με δική τους ανάλυση, πλην όμως ο μη υποχρεωτικός για αυτούς χαρακτήρας του συστήματος της ως άνω εγκυκλίου, ουδόλως αναιρεί ότι αν μη τι άλλο η υιοθέτηση του, συνιστά όλως παραδεκτό μέσο αιτιολόγησης οικονομικής προσφοράς (βλ. και ΑΕΠΠ 274/2021, σκ. 3), λαμβάνοντας δε υπόψη ότι δεν προσδιορίζεται κατά τρόπο συγκεκριμένο ο τρόπος δικαιολόγησης της προσφοράς, αλλά έγκειται στην ευχέρεια του προσφέροντος. Δηλαδή, σε περίπτωση που, όπως στην προκείμενη, ουδόλως ειδικά και συγκεκριμένα προσδιορίζεται ο τρόπος δικαιολόγησης της προσφοράς, ο δε προσφέρων επιλέγει να δικαιολογήσει την προσφορά του σύμφωνα με την ως άνω εγκύκλιο, όπως η «...», όφειλε να υπολογίσει τις προσφερόμενες τιμές με βάση τα εκεί ειδικότερα οριζόμενα. Ειδικότερα, εφόσον στήριξε την προσφορά της και ανέφερε ρητώς τη εφαρμογή της ως άνω εγκυκλίου κατά την αιτιολόγηση αυτής, χωρίς να κάνει λόγο για εφαρμογή οιαδήποτε άλλου τρόπου υπολογισμού, εσφαλμένα απέκλινε από τα αναφερόμενα σε αυτήν. Ειδικότερα, στο αρχείο με τίτλο «2. Πίνακας κόστους έργου_signed.pdf» (σελ. 7/13), η ως άνω εταιρία αναφέρει στη δαπάνη «Α2.

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΝΑΔΟΧΟΥ Ή ΑΛΛΩΝ» «Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,05% του προϋπολογισμού μελέτης. Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € Δαπάνη 0,05% 50,66 €», ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 0,20%, στη δαπάνη «Α4. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ, ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ, ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΩΝ ΕΥΚΟΛΙΩΝ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΣΗΣ» «Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,05% του προϋπολογισμού μελέτης. Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € Δαπάνη 0,05% 50,66 €», ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 0,75%, στη δαπάνη «Α5.ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ ΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΑΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΤΑ ΤΡΟΠΟ ΑΠΟΔΕΚΤΟ ΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥΣ ΟΡΟΥΣ.» «Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,05% του προϋπολογισμού μελέτης. Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € Δαπάνη 0,05% 50,66 €», ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 0,15%, στη δαπάνη «Α8-Α9.ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΠΙΣΚΟΠΙΣΗΣ ΜΕΛΕΤΩΝ & ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΣΑΥ/ΦΑΥ», «Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,05% του προϋπολογισμού μελέτης. Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € Δαπάνη 0,05% 50,66 €», ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 0,30%, στη δαπάνη «Α13. ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ» «Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,05% του προϋπολογισμού μελέτης. Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € Δαπάνη προσυμβατικού σταδίου 0,05% 50,66 €» ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 0,08%, στη δαπάνη «Β1.ΧΡΗΣΗ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΥΚΟΛΙΩΝ»,

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

«Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,2% του προϋπολογισμού μελέτης. Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € Δαπάνη 0,20% 202,65 €», ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 0,7%, στη δαπάνη «Β2.ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΝΑΔΟΧΟΥ» «Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 2% του προϋπολογισμού μελέτης. Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € *Περιλαμβάνει και το κόστος Τεχνικού Ασφαλείας Δαπάνη 2% 2.026,53 €» ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 4%, στη δαπάνη «Β5.ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ Β2 ΧΡΗΣΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ* Περιλαμβάνει και τις περιπτώσεις που θα χρειαστεί να μετακινηθεί προσωπικό της υπηρεσίας για τις ανάγκες του έργου σύμφωνα με την ΕΣΥ», «Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,5% του προϋπολογισμού μελέτης. Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € Δαπάνη 0,50% 506,63 €», ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 0,6%, στη δαπάνη «Β6.ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΠΧ ΓΕΡΑΝΟΙ, ΟΧΗΜΑΤΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ», «Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,20% του προϋπολογισμού μελέτης. Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ) 101.326,45 € Δαπάνη 0,20% 202,65 €», ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 0,30%, στη δαπάνη «Β10.ΤΟ ΑΝΑΛΟΓΟΥΝ, ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΟΝ ΚΥΚΛΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΟΣΤΟΣ ΕΔΡΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.», «Σύμφωνα με την εγκύκλιο 9 (25/4/2017) αντιστοιχεί σε ποσοστό 1,50% του προϋπολογισμού μελέτης Προϋπολογισμός μελέτης (προ ΓΕ & ΟΕ): 101.326,45 € Δαπάνη 1,5% 1.519,90 €», ενώ στην ως άνω εγκύκλιο το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 2,20%. Συνεπώς, βάσει των ανωτέρω, λαμβάνοντας υπόψη ότι ενώ η «...» επέλεξε τον τρόπο υπολογισμού Γ.Ε. και Ο.Ε., όπως αυτός ορίζεται στην ανωτέρω εγκύκλιο, υποκοστολόγησε τουλάχιστον τις ανωτέρω αναφερόμενες δαπάνες, επομένως μη νομίμως έγινε αποδεκτή η σχετική με την ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά του αιτιολόγηση, γεγονόμένου δεκτού του δεύτερου λόγου της υπό

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

κρίση δεύτερης προσφυγής και απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών του αναθέτοντος φορέα.

42. Επειδή, ενόψει της, κατά τα ως άνω, αποδοχής του πρώτου και δεύτερου λόγου της δεύτερης προσφυγής που παρέχουν αυτοτελές έρεισμα για την απόρριψη της προσφοράς της «...», παρέλκει ως αλυσιτελής η εξέταση του τρίτου και τέταρτου λόγου της δεύτερης προσφυγής (πρβλ. Ε.Α. ΣΤΕ 326/2011, 1238, 1132, 420/2010, 750/2007. Βλ. και ΑΕΠΠ 818/2018, σκ. 62 και ΑΕΠΠ 839/2018, σκ. 53, 969/2019 σκ. 49, 1360/2020, σκ.48).

43. Επειδή, επί του πέμπτου λόγου της δεύτερης προσφυγής, από το συνδυασμό των άρ. 73, παρ. 10, 306 του Ν. 4412/2016 και 22.Α.4, εδ. β' της Διακήρυξης προκύπτει ότι ως ανώτατο χρονικό όριο αποκλεισμού, βάσει των αναφερόμενων στο άρ. 22.Α.3 της Διακήρυξης, ίδια δε στην περ. γ' αυτού, δυνάμει του οποίου κατέστη υποχρεωτικός λόγος αποκλεισμού ο αναφερόμενος στο άρ. 73, παρ. 4, περ. γ' του Ν. 4412/2016, καθίστανται τα τρία (3) έτη από την ημερομηνία έκδοσης πράξης που βεβαιώνει το σχετικό γεγονός. Σύμφωνα και με τα οριζόμενα στην Οδηγία 2014/24/ΕΕ, στην οποία παραπέμπει η Οδηγία 2014/25/ΕΕ, ίδια δε στο άρ. 57, παρ. 7 της Οδηγίας, ορίζεται ένα ανώτατο όριο, ήτοι τρία έτη από την ημερομηνία του σχετικού γεγονότος. Δηλαδή, τίθεται μέγιστη περίοδος αποκλεισμού, κατά ενωσιακή επιταγή, καθότι δεν νοείται ο επ' άπειρον αποκλεισμός οικονομικού φορέα για τους σχετικούς λόγους αποκλεισμού. Εν προκειμένω, η πρώτη προσφεύγουσα στο υποβληθέν με την προσφορά της ΕΕΕΣ στο πεδίο περί σύναψης συμφωνιών με άλλους οικονομικούς φορείς με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού, απάντησε θετικά (βλ. αρχείο με τίτλο «espd-response-v2(166).pdf», σελ. 13-14/19), αναφέροντας την έκδοση της υπ' αρ. 644/2017 απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ στις 14.07.2017, ότι το επιβληθέν χρηματικό πρόστιμο έχει πληρωθεί εξ ολοκλήρου, και ότι έχει παρέλθει τριετία, σύμφωνα με το άρ. 22.Α.4 της Διακήρυξης. Συναφώς, αναφέρει ότι κατά τη διάρκεια της τριετίας από τη δημοσίευση της απόφασης είχαν ληφθεί όλα τα απαραίτητα επανορθωτικά μέτρα, τα οποία ελέγχθηκαν και κρίθηκαν επαρκή με βάση απόφαση του Υπουργείου .... Επομένως, βάσει των ανωτέρω, συνάγεται ότι έχει παρέλθει η

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

τεθείσα μέγιστη περίοδος αποκλεισμού, ήτοι τρία έτη από την ημερομηνία έκδοσης της πράξης που βεβαιώνει το σχετικό γεγονός, σύμφωνα με το άρ. 22.Α.4 εδ. β' της Διακήρυξης. Ειδικότερα, η ως άνω πράξη εκδόθηκε το έτος 2017, η δε η υποβολή της προσφοράς της πρώτης προσφεύγουσας έλαβε χώρα το 2021, άρα δεν εμπίπτει στον λόγο αποκλεισμού του άρ. 22.Α.3 περ. γ' της Διακήρυξης, ούτε του άρ. 73, παρ. 4, περ. γ' του Ν. 4412/2016. Συναφώς, ως προς τον ισχυρισμό της δεύτερης προσφεύγουσας περί πλήρωσης του λόγου αποκλεισμού του άρ. 73, παρ. 4 περ. ζ' του Ν. 4412/2016, ούτε αυτός πληρούται, καθότι ο λόγος περί ψευδών δηλώσεων ή απόκρυψης πληροφοριών, που προβλεπόταν και υπό το προηγούμενο καθεστώς, σκοπό έχει να αποθαρρύνει τους οικονομικούς φορείς από το να παρέχουν παραπλανητικές ή ανακριβείς ή αναληθείς πληροφορίες σε σχέση με τις προϋποθέσεις και απαιτήσεις συμμετοχής τους στη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, αποκτά δε ιδιαίτερη σημασία, μετά την εισαγωγή των κανόνων περί προκαταρκτικής απόδειξης και υποχρεωτικής χρήσης τυποποιημένων εντύπων, αποτελεί δε αυτοτελή βάση αποκλεισμού του οικονομικού φορέα που μπορεί να συρρέει με το λόγο αποκλεισμού, ο οποίος απεκρύβη (βλ. *Β. Γκέρτσο*, σε *Ε. Κουλουμπίνη, Η. Μάζο, Ι. Κίτσο*, Δημόσιες Συμβάσεις – Ν. 4412/2016, Νομολογιακή Προσέγγιση και Πρακτική Εφαρμογή, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2019, σελ. 271). Σύμφωνα και με την υπ' αρ. 20 Κατευθυντήρια Οδηγία της ΕΑΑΔΗΣΥ, οι ψευδείς δηλώσεις, κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται από την αναθέτουσα αρχή, κρίνονται «σοβαρές» *ad hoc*, λαμβάνοντας υπόψη το βαθμό υπαιτιότητας, τις επιπτώσεις, καθώς και τυχόν επαναλαμβανόμενη τέλεση της συγκεκριμένης συμπεριφοράς. Τον συγκεκριμένο λόγο επικαλείται οικονομικός φορέας σε περίπτωση που, ενώ για συνδιαγωνιζόμενό του συντρέχει κάποιος από τους λοιπούς λόγους αποκλεισμού, κατά παράλειψή του (ενν. του τελευταίου) δεν δηλώθηκε στο σχετικό πεδίο του ΕΕΕΣ του (βλ. *Ε. Βλάχου* σε *Δ. Ράικο, Ε. Βλάχου, Ε. Σαββίδη*, Δημόσιες Συμβάσεις Ν. 4412/2016 – Ερμηνεία κατ' άρθρο Σχετικές διατάξεις- Νομολογία, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2018, Τόμος Ι, σελ. 688). Βάσει των ανωτέρω, συνάγεται ότι θα πρέπει να συνέχεται ο λόγος αυτός αποκλεισμού με τον σχετικό λόγο που απεκρύβη, δηλαδή, ναι μεν αποτελεί αυτοτελή βάση αποκλεισμού, ωστόσο

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

δεν είναι ανεξάρτητη βάση αποκλεισμού, δεν μπορεί να συντρέξει χωρίς να συνεχεται άμεσα με κάποιο εκ των προβλεπομένων λόγων στη συγκεκριμένη Διακήρυξη. Σημειώνεται δε, ότι, όπως έχει κριθεί από το ΔΕΕ (βλ. ΔΕΕ, απόφαση της 04.05.2017, C-387/14, Esaprojekt sp. z o.o. κατά Województwo Łódzkie σκ. 75), οι πληροφορίες που συναρτώνται με τον λόγο αυτό αποκλεισμού περί ψευδών δηλώσεων ή απόκρυψη πληροφοριών θα πρέπει να επηρεάζουν το αποτέλεσμα της τρέχουσας διαδικασίας, που, ωστόσο, εν προκειμένω, δεν συντρέχει, διότι κατά τα ως άνω, δεν συντρέχει ο ανωτέρω λόγος αποκλεισμού του άρ. 22.A.3 περ. γ' της Διακήρυξης, ούτε του άρ. 73, παρ. 4, περ. γ' του Ν. 4412/2016. Επομένως, ο πέμπτος λόγος της δεύτερης προσφυγής απορρίπτεται ως αβάσιμος, γενομένων δεκτών των ισχυρισμών του αναθέτοντος φορέα και της πρώτης προσφεύγουσας.

44. Επειδή, επί του έκτου λόγου της δεύτερης προσφυγής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρ. 313 του Ν. 4412/2016, ο αναθέτων φορέας απέστειλε το υπ' αρ. πρωτ. 1607/22.12.2021 έγγραφό του με θέμα «*Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές στα πλαίσια του διαγωνισμού «Ενίσχυση υδροδότησης Πλατάνης»*» μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ στις 22.12.2021, μεταξύ άλλων και προς την πρώτη προσφεύγουσα, στο οποίο επί λέξει αναφερόταν ότι «*Επειδή η προσφορά σας είναι μεγαλύτερη από δέκα ποσοστιαίες μονάδες του μέσου όρου, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 313 του Ν4412/2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, παρακαλείστε όπως αιτιολογήσετε αυτήν, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) εργάσιμων ημερών από σήμερα, ήτοι ως την 11-1-2021*». Σε απάντηση του ως άνω εγγράφου, η πρώτη προσφεύγουσα απέστειλε μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» στις 10.01.2022 φάκελο με στοιχεία σχετικά με την αιτιολόγηση της χαμηλής προσφοράς της. Στο άρ. 1.1.3 του Τιμολόγιου Μελέτης (βλ. αρχείο με τίτλο «3_ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ_snd.pdf») προβλέπεται ότι στις τιμές μονάδος περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι δαπάνες ασφαλιστικών εισφορών, χωρίς ωστόσο να προσδιορίζονται αυτές ειδικότερα, ούτε και στο υποβληθέν υπόδειγμα οικονομικής προσφοράς. Η δε προσφεύγουσα ρητώς αναφέρει ότι το εν λόγω ποσοστό εργατικής δαπάνης θα καθοριστεί από το τοπικό υποκατάστημα ΕΦΚΑ για τη συγκεκριμένη σύμβαση (βλ. σελ. 36 προσφυγής), αναφέρει δε ότι υπολογίζει τον Συντελεστή

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

Εργατικής Δαπάνης (ΣΕΔ) σε ποσοστό 4%, με βάση συντελεστή παραπλήσιων έργων, όπως παραθέτει στην αιτιολόγησή της. Ωστόσο, όπως βασίμως ισχυρίζεται η πρώτη προσφεύγουσα, προσκομίζοντας με την παρέμβασή της απόφαση του ... περί καθορισμού ΣΕΔ του έργου «ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΑΓΩΓΟΥ/ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΡΔΕΥΣΗΣ ΑΓΡΟΚΤΗΜΑΤΟΣ ...» με την οποία αυτός υπολογίστηκε σε ποσοστό 3,02%, το αναφερόμενο ποσοστό 4% από την προσφεύγουσα δεν είναι το ελάχιστο. Συναφώς, λαμβάνοντας υπόψη ότι στα έγγραφα της σύμβασης ουδέν ειδικότερο προβλέπεται, η δε δεύτερη προσφεύγουσα επικαλείται αυθαίρετα την εφαρμογή ΣΕΔ σε ποσοστό 4%, το οποίο, ωστόσο δεν είναι προκαθορισμένο, ούτε επικαλείται κάποια συγκεκριμένη νομοθετική ή άλλη σχετική ρύθμιση, αλλά καθορίζεται από το τοπικό κατάστημα ΕΦΚΑ, ουδόλως δύναται να απορριφθεί η προσφορά της πρώτης προσφεύγουσας ως μη συμμορφωθείσα με τις διατάξεις της εργατικής και κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας. Σε κάθε περίπτωση, η προσφορά της πρώτης παρεμβαίνουσας δεν καθίστατο άνευ ετέρου απορριπτέα ως ασυνήθιστα χαμηλή διότι, σύμφωνα με το άρ. 313, παρ. 3 του Ν. 4412/2016, σε περίπτωση που ο αναθέτων φορέας είχε την οιαδήποτε επιπλέον αμφιβολία ως προς την υποβληθείσα προσφορά, όφειλε να είχε καλέσει αυτήν προς περαιτέρω εξηγήσεις.

45. Επειδή, ως προς τον έβδομο λόγο της δεύτερης προσφυγής, σύμφωνα με το άρ. 1.1.2 του Τιμολόγιου Μελέτης (βλ. αρχείο με τίτλο «3_ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ_snd.pdf»), «... Το κόστος υποδοχής σε αποδεκτούς χώρους των αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ), όπως αυτά καθορίζονται στην ΚΥΑ 36259/1757/Ε103/2010 (ΦΕΚ 1312Β/2010) και εξειδικεύονται με την Εγκύκλιο αρ. πρωτ. Οικ. 4834/25-1-2013 του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, δεν περιλαμβάνονται στις τιμές του παρόντος τιμολογίου. Ως «κόστος υποδοχής σε αποδεκτούς χώρους» νοείται το κόστος χρήσης του συγκεκριμένου χώρου από την παράδοση των υλικών στην επέκεινα διαχείρισή τους». Συνεπώς, ουδεμία υποχρέωση είχε η πρώτη προσφεύγουσα όπως συμπεριλάβει στην προσφορά της το κόστος υποδοχής των πλεοναζόντων εκσκαφών σε ΑΕΚΚ καθότι ρητά το εν λόγω κόστος δεν συμπεριλαμβάνεται στις τιμές του

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

τιμολογίου, επομένως απορρίπτεται ο έβδομος λόγος της δεύτερης προσφυγής ως αβάσιμος, γενομένων δεκτών των ισχυρισμών της πρώτης προσφεύγουσας.

46. Επειδή, ως προς τον όγδοο λόγο της δεύτερης προσφυγής, σύμφωνα με το άρ. 1.1.2 του Τιμολογίου Μελέτης (βλ. αρχείο με τίτλο «3_TΙΜΟΛΟΓΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ_snd.pdf»), «...Οι δαπάνες προμηθείας των πάσης φύσεως, ενσωματωμένων και μη, κυρίων και βοηθητικών υλικών, μεταφοράς τους στις θέσεις εκτέλεσης των εργασιών, αποθήκευσης, φύλαξης, ...με τις απαιτούμενες φορτοεκφορτώσεις, τις ασφαλίσσεις μεταφορών, τις σταλίες των μεταφορικών μέσων και τις απαιτούμενες πλάγιες μεταφορές... Ομοίως οι δαπάνες για την φορτοεκφόρτωση και μεταφορά (με την σταλία μεταφορικών μέσων) των πλεοναζόντων ή/και ακατάλληλων προϊόντων εκσκαφών και λοιπών υλικών, σε κατάλληλους χώρους απόρριψης. ...». Η πρώτη προσφεύγουσα, σε απάντηση ερωτήματος περί της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς της, κατά τα ως άνω, ανέφερε στην ανάλυση φορτοεκφόρτωσης εκσκαφής γαιωδών ή ημιβραχωδών και αμμοχαλίκων με την μεταφορά σε οποιαδήποτε απόσταση (βλ. αρχείο με τίτλο «3. ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΜΕΣΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΡΓΟΥ.pdf», σελ. 5/15) ότι «Η υπόλοιπη ποσότητα 1.373.55μ³ θα μεταφερθεί σε απόσταση 4.5 χιλιόμετρα σε θέση που θα υποδείξει η υπηρεσία.», συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη και τα οριζόμενα στο άρ. 1.1.2 του Τιμολογίου Μελέτης ως άνω, από το οποίο επιλεκτικά η πρώτη προσφεύγουσα παραθέτει χωρίο στην παρέμβασή της, όφειλε να είχε υπολογίσει και συμπεριλάβει στην προσφορά της τιμή για τη μεταφορά της ως άνω ποσότητας των σχετικών προϊόντων, οι δε αναφορές της στην παρέμβαση περί μη συμπερίληψης στις τιμές του τιμολογίου, αφορούν στο κόστος υποδοχής των υλικών, ήτοι το κόστος χρήσης του συγκεκριμένου χώρου από την παράδοση των υλικών στην επέκεινα διαχείρισή τους και όχι τη φορτοεκφόρτωση και μεταφορά αυτών που ρητά στο Τιμολόγιο Μελέτης ορίζεται ότι συμπεριλαμβάνεται στην προσφερόμενη τιμή. Συνεπώς, μη έχοντας συμπεριλάβει στην προσφερόμενη τιμή το κόστος φορτοεκφόρτωσης και μεταφοράς της περίσσειας εκταφής, όπως ρητά ορίζεται στο Τιμολόγιο Μελέτης, η προσφορά της πρώτης προσφεύγουσας καθίσταται απορριπτέα και εσφαλμένα έγινε δεκτή η αιτιολόγηση της προσφοράς της ως ασυνήθιστα

Αριθμός Απόφασης : 460,461 /2022

χαμηλής. Επομένως, ο όγδοος λόγος της δεύτερης προσφυγής γίνεται δεκτός, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της πρώτης προσφεύγουσας.

47. Επειδή, ως προς τον ένατο λόγο της δεύτερης προσφυγής, λαμβάνοντας υπόψη ότι η πρώτη προσφεύγουσα αποδέχθηκε ότι έσφαλε και, αντί να υπολογίσει 0,6%, υπολόγισε 0,06%, αλλά η προσφορά της παραμένει κερδοφόρα, γίνεται δεκτός ως βάσιμος, επομένως καθίσταται απορριπτή η προσφορά της και για το λόγο αυτό.

48. Επειδή η εισήγηση γίνεται δεκτή.

49. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, πρέπει να γίνουν δεκτές οι υπό κρίση προδικαστικές προσφυγές.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την πρώτη προδικαστική προσφυγή.

Δέχεται τη δεύτερη προδικαστική προσφυγή.

Δέχεται εν μέρει την ασκηθείσα παρέμβαση.

Ακυρώνει την προσβαλλομένη, κατά το σκεπτικό.

Ορίζει την επιστροφή των καταβληθέντων παραβόλων.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στις 15.03.2022 και εκδόθηκε στις 29.03.2022 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΖΕΡΒΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΠΕΤΡΟΥ